

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. III. De Jure Episcoporum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

is enim perdit usum pallii. *cap. 9. de renuntiat.* Ergo etiam Archiepiscopus translatus ad aliam Ecclesiam Metropolitanam, non potest priori pallio uti, extra provinciam illam. Quare prius pallium non remanet quidem in Ecclesia à qua Archiepiscopus est translatus, cum non transeat in successorem, sed personæ sit concessum & illam non egrediatur. *cit. cap. 2. d. 1. & translatus debet illud secum* *cap. 2. n. 7.* sumere, licet illo non debeat amplius uti, sed novo concessio pro alia Ecclesia, ad quam est translatus; atque talis Archiepiscopus cum utroque pallio sepeliri debet, ita ut posterius acceptum priori supponatur, vel quod magis congruum videtur, mortuus Archiepiscopus pallio posterius accepto induatur, alterum verò corpori & capiti ejus subjiciatur, Abbas *in cit. cap. 2. n. 7.*

§. III.

DE JURE EPISCOPORUM.

SUMMARIA.

1. Episcopi quinam dicantur?
2. A quo Episcopi immediate acceperint suam Jurisdictionem.
3. Fonnuntur objectiones.
4. An sub nomine Episcoporum veniant Episcopi titulares.
5. Chor-Episcopi quinam dicantur?
6. Lex Jurisdictionis & Diocesana quanam dicantur?
7. Episcopus est ordinarius Judex totius Dioceseos.
8. Concurrat in Jurisdictione cum Prelatis inferioribus secularibus.
9. An Prelati seculares vel Capitulum possit jurisdictionem Ecclesiasticam fori externi privativè acquirere per Prescriptionem?
10. Omnia crimina Clericorum non exemptorum sunt privativè ab Episcopo cognoscenda.
11. Possunt in suis Diocesis liberè punire crimina merè Ecclesiastica vel mixta.
12. An valeat prescriptio contra Episcopum, quæ adimatur Episcopo facultas puniendi & corrigendi, casu quo Prelati inferiores essent negligentes?
13. An Capitulum Cathedralè possit supplere negligentiam Episcopi?
14. Quando Prelatus exemptus est negligens, ad quem devolvatur jus corrigendi & puniendi?
15. Episcopus vel Prelatus habens Jurisdictionem quasi Episcopalem, an per ministros suos possit capere reos sive Clericos sive Laicos?
16. Annotatur Corollarium, quoad violationem juris territorialis.
17. Regulares non exempti potius tenentur parere suo Prelato quam Episcopo, Et quo sensu id verum sit?
18. Institutio in beneficiis Ecclesiasticis quid sit?

sit? 19. *Quinam competat jus instituendi & destituendi.* 20. *Si Patronus Laicus indignum praesentet ad vacans beneficium, quid juris competat Episcopo?* 21. *Item quid juris circa Patronum Ecclesiasticum?* 22. *An Episcopus habeat jus inferendi censuras?* 23. *An & quando Episcopi possint absolvere à censuris Ecclesiasticis?* 24. *An Episcopus possit dispensare in poenis latae sententiae, seu ab ipso jure inflictiis?* 25. *Episcopi Germania possunt absolvere à casibus papalibus sive Papae reservatis.* 26. *An & quando Episcopus possit absolvere ab excommunicatione lata per Praelatos ordinum non exemptorum.* 27. *An mortuo legato Papae, Episcopus possit absolvere ab excommunicatione lata per deligatum Papae?* 28. *Et quid observandum sit Episcopo, quoad alios actus judiciales à legato Papae inchoatos?* 29. *Num potestas absolvendi à censuris ab Episcopo alteri committi possit?* 30. *An Episcopi possint dispensare in sacris canonibus?* 31. *Solvuntur objectiones.* 32. *Recensentur casus in quibus possit Episcopus dispensare in jure communi.* 33. *An & quando ad Episcopum pertineat jus conferendi sacramenta & alia sacra?* 34. *An & quando Episcopus possit concedere indulgentias?* 35. *Episcopo competit jus visitandi dioecesis.* 36. *Quinam adhibendi sint ad visitationes peragendas?* 38. *In quibus casibus Episcopus loci jurisdictionem habeat in regulares exemptos?* 39. *Moniales etiam exempti quoad*

clausuram subjacent Episcopo. 40. *Moniales quae clausuram non sunt professae, ad eam amplectendam compelli nequeunt, nisi ob delicta earum.* 41. *Confessarii & administratores bonorum Monialium etiam exemptarum, qualiter subjiciantur Episcopo?* 42. *In quo loco Episcopus possit suam jurisdictionem exercere?* 43. *An possit eam exercere in loco exempto intra Dioecesis situm?* 44. *In quibus casibus jurisdictionis Episcopi in Protestantes sit suspensa?* 45. *Si Episcopus per 60. aut 70. annos non sit usus sua jurisdictione in A catholicos, an possint A catholici beneficiorum praescriptionis obtendere?* 46. *Quid intelligatur per publicum vel privatum sacrorum exercitium?* 47. *Quenam spectent ad legem dioecesanam?* 48. *Quid praestandum sit Episcopo tempore visitationis?* 49. *Quid sit, à quo & quando peti possit subsidium charitativum?* 50. *Quando Episcopus incipiat posse exercere suam jurisdictionem?* 51. *Intra quod tempus Episcopus debeat consecrari?* 52. *Quoi sint modi dignitates ecclesiasticas obtinendi?* 53. *Jus nominandi an olim habuerint Imperatores, & quo tempore hoc ab eis sit ablatum?* 54. *Annata ab Episcopo neo electo solvenda, unde dicantur & quotuplices sint;* 55. *à quibus annata solvi debeant?* 56. *Quis fuerit auctor annatarum?* 57. *An licite potuerint introduci.*

Jura Episcoporum sunt duplicia, vel enim pertinent ad legem jurisdictionis, vel ad legem diœcesanam. Quanam verò dicatur lex diœcesana vel jurisdictionis, ac quanam ad ea sint referenda, mox infra dicetur.

1 Quæres 1. *Episcopi quinam dicantur & sint, sive quis veniat sub nomine episcopi?*

Resp. Antiquissimum esse episcopi nomen, & non solum in veteri Testamento, juxta illud *Psal. 108. Episcopatum ejus accipiet alter*, sed etiam apud Jurisconsultos Ethnicos usitatum. *l. 18. §. 7. ff. de muneribus & honoribus*. Hodie tamen nomen hoc in sola Religione Christiana reperitur, ac officium denotat. Veteri nihilominus sensu servato adhuc significat præcedentiam & præfecturam, qua episcopus clero ac populo præest; Unde episcopi alio nomine etiam speculatores *in can. 1. dist. 21*, & superintendentes *in can. 1. c. qui Episcopatum. 11. caus. 8. quest. 1.* appellantur; & apud Augustinæ Confessioni addictos retentum est; *Epi enim græcè super, & scopus idem quod intentio significat.*

Episcopos in Hierarchia ecclesiastica esse majores tum ordine tum jurisdictione presbyteris, colligitur ex Evangelio, ubi legitur: Christum alios Apostolos alios discipulos elegisse. *Luc. 6. & 10.* adeoque in locum Apostolorum Episcopi, & in locum discipulorum presbyteri aliique ecclesiæ ministri successerunt. *can. 2. dist. 21, can. 6. dist. 68.* Licet

interim in primitiva ecclesia, ubi fides christiana necdum in multas orbis partes diffusa, episcopalis dignitas non ita enituerit, & episcopi tunc presbyterorum officio functi, presbyteris è contra potestas episcopalis communicata, & propterea frequenter presbyteri episcoporum nomine insigniti fuerint. Hinc

2 Quæres 2. *An Episcopi potestatem jurisdictionis immediate à Christo, an verò ab Ecclesia ejusque capite Romano Pontifice acceperint?*

Prima sententia tenet, quod immediate acceperint à Christo, quam sententiam sequuntur Petrus Sotus & plures alii Doctores apud Azor. *p. 2. Institut. moral. lib. 3. cap. 30. quest. 13.* quorum fundamentum infra in objectionibus referam.

Altera & verior sententia docet, quam tenet Turrecremata *in can. 1. dist. 22.* Azor. *loc. cit.* Molina *Tr. 4. de Justit. Diss. 4. n. 1. & 2.* Barbosa *part. 1. de offic. & potest. Episc. tit. 1. cap. 1. n. 18. & seqq.* Fagnanus *in cap. 1. num. 30. & seqq. de offic. judic. ordin.* quod licet ipsum episcopale munus seu officium, ejusque jurisdictionis sit à Christo instituta in genere, adeoque non sit temporalis gubernandi potestas à Republica vel Magistratu humano & civili instituta, sed spiritualis & divina à Christo instituta in genere, si tamen consideretur episcopalis jurisdictionis & ipsum officium episcopale, prout in particulari huic vel illi subjecto Confertur, respectu

horum vel illorum subditorum; hoc modo & respectu ejus jurisdictionis immediate derivetur & conferatur à Romano Pontifice, tanquam Vicario Christi, & summo universalis Ecclesiae Pastore ac successore Petri, cui à Christo dictum est: *Pasce oves meas. Joan. 21.* à quo tota jurisdictionis tam in conscientia, quam in externo foro, in reliquis Ecclesiae potestates, ut in patriarchas, episcopos, omnes praelatos religionum, & in quoscunque alios judices ecclesiasticos derivatur. Et

Prob. 1. ex plurimis antiquis canonibus, in quibus dicitur: quod ecclesia Romana sit prima, quae ita reliquis vices suas credidit largiendas, ut in partem sint vocatae sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. *can. 12. caus. 2. quest. 6. 2.* Quod omnes Patriarchales, Metropolitanas, Episcopales Ecclesias instituit Romana Ecclesia, habetur in *can. 1. dist. 22.* 3. Quod Apostolica sedes est cardo & caput omnium Ecclesiarum à Domino constituta, à quo omnes Ecclesiae reguntur, sicut cardine ostium regitur. *can. 2. dist. 1.* quarto nullum instituisse Ecclesias, nisi eos: quos Apostolus Petrus, aut ejus successores constituerunt sacerdotes; & ab Ecclesia Romana eos principium accepisse. *can. 11. dist. 11.* Quinto Ecclesiae particulares comparantur ad Ecclesiam Romanam sicut radii ad solem, rami ad radicem, rivuli ad fontem. *can. 18. caus. 24.*

quest. 1. unde evidenter inferitur, quod omnes Ecclesiae particulares, ab Ecclesia Romana ejusque capite Romano Pontifice, proxime sumant initium, originem & omnem potestatem jurisdictionis.

Prob. 2. Ratione S. Thomae 2. 2. *quest. 39. art. 3.* si potestas jurisdictionis episcopalis immediate esset data à Christo, non posset episcopis auferri ab ecclesia vel summo Pontifice, sicut potestas sacramentalis seu ordinis non potest auferri, quia confertur per consecrationem, per quam imprimitur animae character indelebilis, ac proinde immediate confertur & accipitur à Christo. Atqui potestas jurisdictionis episcopis potest auferri ab ecclesia vel summo Pontifice, ut patet in episcopo excommunicato, suspensio, degradato, deposito, haeretico vel schismatico. Ergo falsum est potestatem jurisdictionalem episcoporum immediate conferri vel accipi à Christo. *Azor. cit. cap. 30. quest. 13.*

Objicies 1. Illud *act. 10. attendite vobis & universo gregi, in quo Spiritus S. vobis posuit episcopos regere ecclesiam Dei.* Ergo.

Resp. Episcopos esse a Spiritu S. constitutos in particularibus ecclesiis immediate. N. mediate: mediante jurisdictione, quae proxime tribuitur ab ecclesia vel Papa. C. sicut etiam illi episcopi de quibus loquitur Paulus, erant a Spiritu S. positi, non quidem proxime, sed per ipsos Apostolos, qui illis juris-

dictio-

ditionem dederant. Sic quod ecclesia facit vel præcipit, dicitur Spiritus S. facere, non proxime sed mediante ecclesia, quomodo etiam idem S. Paulus *ad Ephef. 4.* dicit: Deum posuisse quosdam Apostolos, alios Doctores, alios Pastores, usque ad consummationem sæculi, & tamen non omnes Doctores aut Pastores ponit Deus immediate per se ipsum, sed per Vicarium suum, scilicet Papam. *Azor. loc. cit.*

Objicies 2. Episcopi successerunt in locum Apostolorum *can. 2. diff. 21.* & tradit concilium Tridentinum *sess. 23. cap. 4.* Subsumo: atqui Apostoli immediate a Christo acceperunt potestatem jurisdictionis. Ergo etiam censi debet Apostolorum successoribus ab eodem immediate esse concessam jurisdictionem.

Resp. 1. N. Subf. plures equidem dicunt Apostolos non immediate accepisse jurisdictionem a Christo, sed a Petro *can. 7. diff. 19.*

Resp. 2. N. conseq. ex eo enim quod Christus in primæ ecclesiæ fundatione immediate dederit potestatem jurisdictionis, non bene infertur: ergo etiam postea in propagatione ecclesiæ immediate eandem potestatem dat aliis episcopis, qui non sunt Apostoli, & non mediante Vicario suo generali; sicut non sequitur: in prima creatione mundi cæli & elementa ac partes principales mundi immediate a Deo facta fuerunt, ergo etiam in

propagatione mundi omnia immediate fiunt a Deo, non mediantebus causis secundis. Turrecremata. *loc. cit. disp. 22. n. 3.*

Instas. Pontifex habet suam potestatem immediate a Christo, ex *id. supra.* Ergo etiam episcopi; vel detur disparitas.

Resp. C. Antec. N. conseq. disparitas hæc est, quia Petrus constitutus fuit a Christo Vicarius, ipsique dedit Christus, ut, capiti potestatem per totum orbem instituendi & creandi episcopos omnium ecclesiarum, quæ cum data sit ratione officii vicariatus, velut ordinaria & perpetuo duratura, etiam ad successores Petri transit. At vero cæteri Apostoli acceperunt quidem a Christo immediate etiam potestatem fundandi ecclesias, & constituendi episcopos per totum orbem, sed tanquam personale privilegium ea potestas data fuit apostolis, ideoque ipsis decedentibus exspiravit, nec ad successores episcopos transit, quia ipsi non successerunt apostolis in dignitate apostolatus, cui illa potestas annexa fuit, sed solum in officio episcopatus; & quamvis etiam primi episcopi, qui apostolis successerunt, & a quibus in certis ecclesiis sunt constituti, ab iisdem acceperint jurisdictionem ordinariam, tamen post mortem eorum Petro vel ejus successoribus subjectam. Barbosa *loc. cit. n. 31. & seqq.*

Corollarium. Sub nomine episcoporum hic improprie & valde late

late comprehenduntur ac nuncupantur episcopi titulares, nominales, quorum tituli & diœceses sunt in partibus infidelium, nec jurisdictionem nec subditos habent, nisi in actu primo, ac potentia, tunc saltem in actum secundum exitura, quando erit *unus pastor & unum ovile*. Hi inquam episcopi nominales quoad characterem sacramentalem & potestatem ordinis sunt reliquis episcopis æquales, quæ ratio est, quod aliquatam adhuc obtineant prerogativam & præminentiam episcopis competere solitam; quoad potestatem jurisdictionis autem, sicut dixi, nullam habent, sed in Germania agunt reliquorum Germanorum episcoporum in pontificalibus Vicarios, communiter dictos suffraganeos (*Weyh* & *Bischöffe*) quorum munus est, ut episcopis ægotantibus, absentibus aut alias legitime impeditis, eorum vires suppleant, sacros ordines conferant, ecclesias dedificent, altaria consecrent &c. De his in præsentia nulla est quaestio, sed de iis duntaxat, qui actualem exercent jurisdictionem ecclesiasticam, & in actu secundo Diœcesin ac subditos habent.

5 Corollarium 2. Sub nomine episcoporum multo minus veniunt ac comprehenduntur Chor-episcopi: hi equidem nec quoad potestatem jurisdictionis vere episcopi sunt, nec quoad potestatem ordinis; equidem cum consecrati non sint,

characterem episcopalem non habent; non quoad potestatem jurisdictionis: cum nec diœcesin nec subditos habeant. Olim vero Chor-episcopi erant Presbyteri, ut in villis aut pagis curam animarum gererent loco episcopi, licet non possent absque episcopi licentia vel consensu ea quæ sunt ordinis exercere. Ut in concilio Neocæsariensi *cap. 3.* in Antiocheno *cap. 20.* & Hispalensi *cap. 20.* quod etiam pluribus probant & decernunt Damasc. *Epist. 1.* Leo *Epist. 36.* Joannes III. *Epist. 1.* & concilium Antiochenum *cap. 4.* Statuit, ne ii qui in vicis Chor-episcopi appellantur, presbyterum & diaconum audeant ordinare præter civitatis episcopum, sed contenti sint propria sollicitudine & gubernatione, quam susceperunt. quorum tamen ordo postea fuit ab ecclesia penitus reprobatus. Ut in *can. Chorepiscopi Dist. 68.* quid de Chor-episcopis senserit Joannes III. constat ex ejus epistola ad episcopos Germaniæ & Galliæ, quæ habetur *tom. 2. Concil. part. 3. p. 205. Col. 2.* ibi: *ideoque illos quos Chor-episcopos vocatis &c.* Episcopos non esse, nec aliquid de Pontificali privilegio agere debere, perspicuum est. Hodie tamen in Germania ubi inveniuntur Chor-episcopi, hi non sunt tales, quales olim, sed mera gerunt nomina, ad significandam aliquam præminentiam præ reliquis Canonicis ecclesiæ ejusdem, in qua sunt, de dignitate autem vel potestate episcopali nihil participant, adeoque

que nec sub reprobatis in *d. can. Chor-episcopi*; continentur.

6

Quæres 3. *Quænam dicatur Lex diœcesana & Lex jurisdictionis?*

Ad hanc quæstionem Glossa tradit regulam, quod ea, quæ consistunt in dando seu conferendo vel in actione, pertineant ad legem jurisdictionis, talia sunt causas audire, delicta punire, instituere vel destituere, visitare, excommunicare, suspendere, interdicare, conferre sacramenta, & alia similia. At verò quæ consistunt in recipiendo, sive ut Hostiensis loquitur in passione, ea ad legem Diœcesanam spectant, cujusmodi sunt recipere Carhedraticum, quartam decimarum, & mortuorum &c.

Verum hanc regulam improbat Pirrhing. *sect. 3. §. 2. num. 44. de offic. judic. ordin.* eo quod jure probari non possit, cum nullibi dicatur, quod ea, quæ consistunt in dando, sint de lege jurisdictionis, quæ verò in recipiendo, sint de lege diœcesana, quin potius id convinci possit falsitatis ex eo, quod procuraciones constant in recipiendo, & tamen monasteria non sunt exempta à procuracionibus debitis ratione visitationis. *cap. 14. de censur.* & ad quartam mortuorum obligantur etiam monasteria *cap. 15. de testam.* & tamen in recipiendo consistit, monasteria verò regulariter non obligantur, ad ea quæ ad legem diœcesanam pertinent, ob favorem

religionis *can. inter cetera. 8. caus. 10. quest. 10.* è contra verò synodi celebratio non consistit in recipiendo, in quo præsidet episcopus & jurisdictionem exercet, & non venientes punit, & tamen secundum Glossam est de lege Diœcesana, Igitur

Melius sentit Gonzalez. *ad cap. 18. num. 9. de offic. judic. ordin.* qui dicit per legem ibidem intelligi rationem formalem, ita ut illa, quæ spectant ad episcopum ratione jurisdictionis episcopalis, dicantur pertinere ad legem jurisdictionis, quæ verò spectant ad episcopum ratione diœcesis, censeantur ad legem diœcesanam pertinere. Imo addit Pirrhing. *l. c. sect. 2. §. 2. num. 44. circa med.* illa à quibus monasteria non reperiuntur exempta de jure, illa pertinere ad legem jurisdictionis, illa verò à quibus exempta de jure reperiuntur, ad legem diœcesanam referri. Hic tamen advertendum etiam est, legem diœcesanam & legem jurisdictionis si strictè sumantur, eas distingui quidem, si tamen late sumantur, lex diœcesana etiam sub se comprehendit legem jurisdictionis. Abbas in *cap. 18. num. 2. Imola num 6. in fine de offic. judic. ordin.*

Quæres 4. *Quænam pertineant ad legem jurisdictionis, sive quænam facere possit vi jurisdictionis Episcopalis?*

Resp. I. Ad legem jurisdictionalem pertinet imprimis cognitio judicialis omnium causarum ad forum ecclesiasticum externum spectan.

spectantium, quas tanquam ordinarius iudex totius diœcesis per se vel per alium audire potest & cognoscere. *cap. conquerente de offic. judic. ordin.*

7 Resp. 2. Episcopus spectato jure communi in jurisdictione cumulative concurrat cum Prælati inferioribus sæcularibus, qui ecclesiasticam jurisdictionem fori externi ordinariam habent subordinatam Episcopo, cui sunt subjecti, veluti Decanus vel Capitulum Cathedralæ, Præpositus seu Rector Ecclesiæ Collegiatae; item Abbas non exemptus, ita ut inter eos locus sit præventioni, & in causis civilibus optio detur actori, an reum statim convenire velit coram episcopo, an verò coram inferiore Prælato ecclesiastico. *argum. l. ult. C. de Jurisdic. omn. judic. Nam Episcopus est ordinarius iudex omnium clericorum totius diœcesis. cap. 7. de offic. judic. ordin. in 6. Abbas in cap. 3. d. 1. n. 9.*

8 Dixi: spectato jure communi. Possunt equidem Prælati inferiores contra Episcopum in certâ parte diœceseos per privilegium vel legitimam præscriptionem acquirere jurisdictionem fori externi privative, seu excluso episcopo, ut aperte colligitur ex cap. 13. junctâ glossâ V. Capitulum. de offic. judic. ordin. Abbas *ibid.* n. 1. & in cap. 11. n. 7. eod. quo casu episcopus non poterit cognoscere causas, nec se immiscere, nisi ab inferiore Prælato ad ipsum appelletur. Abbas *loc. cit.* Sic de

facto in pluribus Ecclesiis cathedralibus Germaniæ videmus obtinere, ut jurisdictio ecclesiastica fori externi in causis civilibus penes Decanum & Capitulum privative resideat, quod in specie obtinet in Ecclesia Cathedrali Herbipolenti. Imò de consuetudine diœceseos Herbipolensis omnes inferiores Prælati non exempti obtinent privative, id est excluso episcopo primam instantiam.

Resp. 3. Clerici five sæculares, five regulares in causis criminalibus coram episcopo privative five exclusis Prælati inferioribus sunt conveniendi. *can. 1. in fin. caus. 16. quest. 2. can. 38. caus. 11. quest. 1. Abbas loc. cit. Pirrhing. loc. cit. §. 3. n. 45.*

Resp. 4. Episcopi habent jurisdictionem ordinariam ac liberam potestatem in diœcesibus suis adulteria & alia scelera secundum canones inquirendi & puniendi absque alicujus impedimento, & si opus fuerit: possunt etiam auxilium sæcularis magistratus invocare; non ut unus magistratus alteri præjudicet, sed ut mutuo se adjuvantes, id quod Deo placitum est, exequantur. Prout statuitur in cap. 1. c. 12. in princ. de offic. jud. ordin.

Potest igitur episcopus in criminibus procedere per viam inquisitionis, dummodo præcedat infamia, (si instituitur inquisitio ordinaria & specialis contra certam personam) quæ vicem accusatoris sustinet, cap. 24. de accusat. Si vero insti-

instituitur inquisitio extraordinaria & generaliter inquiritur, ut cum episcopus visitans diœcesin ex officio generaliter inquirat, an non aliqui criminosi reperiantur vel crimina committantur, vel si crimen quidem sit notorium, sed ignoratus quis fecerit, tum summarie & sine strepitu iudicii procedi potest, etiamsi infamia non præcedat.

Imo possunt Episcopi inquirere & punire crimina non tantum clericorum sæcularium & regularium non exemptorum, *cap. 12. de offic. judic. ordin.* sed ipsorum etiam laicorum, quia *cap. 1. d. 1.* generaliter loquitur de tota Diœcesi, adeoque non est restringendum ad clericos, de quibus nullum fuerat dubium, sed etiam laicos comprehendit, quoad crimina mere ecclesiastica, ut est hæresis, Simonia; vel quæ sunt mixti fori, de quibus uterque Iudex ecclesiasticus & sæcularis cognoscere potest, & est inter eos præventioni locus, quale mixtum crimen est, v. g. adulterium, in quo episcopus procedere potest etiam contra laicos, si agatur de ejus prohibitione & punitione; secus est, si agatur ad separationem tori, tunc enim est crimen mere ecclesiasticum, de quo non potest iudex sæcularis cognoscere; quoad alia vero crimina, quæ non sunt mere ecclesiastica, nec mixti fori, non possunt se regulariter immiscere episcopi, in quos temporalem jurisdictionem non habent, cum ecclesiastica &

sæcularis sint potestates separatae ac distinctæ. *Glossa in cap. 1. V. secundum quod canones.* Imola *ibid. n. 5.* Abbas *num. 6. de offic. judic. ordin.* & alii Doctores communiter.

Resp. 5. Quamvis Prælatus inferior episcopo vel capitulum possit per legitimam præscriptionem obtinere jurisdictionem seu potestatem corrigendi & puniendi suos clericos subditos, etiam excluso episcopo, prout colligitur *ex cap. irrefragabilis. de offic. jud. ordin.* & docet *ibid.* Abbas *n. 1.* non tamen valet præscriptio quantumvis diuturna, per quam episcopo omne jus corrigendi, etiam in habitu auferatur, ita ut tamen inferior, ad quem ex privilegio vel præscriptione pertinet correctio, eam negligat, episcopus se immiscere eamque supplere non possit; ut patet *ex cit. cap. irrefragabilis. in princ.* Et ratio est, quia talis præscriptio esset perniciofa ecclesiæ, imo fini & institutioni officii episcopalis derogaret ac repugnaret, quod se ad omnes Diœcesanos extendit, qui specialiter exempti non sunt. *argum. cap. cum non liceat. 12. de præscript.* Layman, *in cit. cap. irrefragabilis n. 3.*

Resp. 6. Episcopus supplet negligentiam capituli cathedralis vel Decani, *juxta dd.* non tamen e contrario inferior supplet negligentiam episcopi, quia jurisdictio ad solum episcopum principaliter spectat. Abbas *loc. cit. n. 3.* Quod si
Pp Dicas:

Dicas: In collatione beneficiorum propter negligentiam episcopi potestas conferendi ad capitulum devolvitur. *cap. 2. de concess. prebend.* ergo etiam in casu negligentiae devolvitur exercitium jurisdictionis ad capitulum.

Resp. C. Antec. N. Conseq. Disparitas est, quia major communio sive conjunctio est inter episcopum & capitulum in collatione beneficiorum, quam in exercenda jurisdictione, nam episcopus & capitulum spectato jure communi regulariter debent simul beneficia conferre; jurisdictio vero principaliter ad solum episcopum pertinet.

14 Resp. 7. Quando Prælatus Episcopo inferior sed *exemptus*, est negligens in corrigendis subditis, potestas corrigendi non devolvitur ad episcopum, sed ad superiorem illius Prælati exempti. Ut si Prælatus sive Abbas exemptus negligens sit in corrigendo monachos suos, potestas corrigendi non ad episcopum diocesenum, sed ad Papam devolvitur. Abbas *in cap. 19. n. 6. de offic. judic. ordin.* Pirrhing. *sect. 3. S. 3. n. 54. eod. tit.* idemque dicendum est, si Abbas seu Prælatus exemptus habeat Ecclesias aliquas monasterio suo pleno jure subjectas, seu incorporatas, & remissus sit in corrigendo, tunc enim potestas corrigendi non ad episcopum diocesenum, sed ad Papam devolvitur, prout sumitur ex *cit. cap. 19.* Ratio est, quia licet Papa mandet Episcopo, ut Clericos suæ Diœce-

feos corrigat, non tamen censetur eum facere delegatum, sive dare ei potestatem in exemptos, sed excitare officium ipsius seu potestatem ordinariam, ne in ea exercenda sit negligens; neque enim censeri debet per mandatum generale concessum derogari speciali, scilicet privilegio exemptionis, si de illo non fiat mentio in generali. *argum. cap. 12. de offic. judic. ordin.*

Resp 8. Episcopi & similes Prælati, qui quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent, reos clericos in causis seu criminibus ad forum ecclesiasticum spectantibus, non solum per ministros suos capere, sed etiam pœna carceris, triremium, verberum, afficere possunt. *cap. 7. de offic. judic. ordin. in 6. cum merum & mixtum imperium habeant.* Abbas *in cap. 10. n. 8. de offic. judic. ordin.* exceptis iis quæ ad primum gradum pertinent, & Papæ specialiter reservata sunt *cap. 4. de offic. de legat.* Non tamen pœnam mutilationis vel mortis infligere possunt, sed si crimen meretur, clericos degradare debent, & degradatos judici sæculari tradere. *cap. 4. de rapt. Molina Tract. 5. Diss. 7. n. 1. Layman, de jurisdic. ordin. conclus. 66.* quin imo etiam laicos ab episcopo, non solum ob crimen hæresis, juxta *cap. 12. & cap. 18. de hæretic. in 6.* sed etiam ob alia crimina, quæ vel merè ecclesiastica sunt, vel mixta seu utriusque fori (in quibus etiam laici subjiciuntur jurisdictioni seu foro ecclesiastico episcopi) capi, in-

incarcerari ac puniri posse probabilius est, cum ad merum imperium, quod Episcopus in suo foro ecclesiastico exercet, pertineat jus facinorosos capiendi, incarcerandi, puniendi. Covarruv. *Pract. quest. cap. 10. num. 2.* Cardinalis Tuschus *V. Episcopus. concl. 15.* Martha *Tract. de jurisdic. part. 1. cap. 10. n. 8. & seqq.* idque aperte sumitur ex can. 10. juncta Glossa *V. Verberibus. caus. 26. quest. 5.* ubi de laicis est sermo, quod episcopus eos possit verberibus castigare, & in carcerem mittere reos. Si

Dicas: in *cap. 7. de offic. jud. ordin. in 6.* ait Pontifex: Episcopum ecclesiasticas personas posse capere, & incarcerare ob delicta. Ergo id ipsum videtur negare de laicis,

Resp. 1. N. Conseq. quia argumentum à sensu contrario non est efficax, si contrarium habeatur jure expressum, uti habetur *ait. can. 10. caus. 26. quest. 5.*

Resp. 2. Dici posse, quod Bonifacius VIII. in *cit. cap. 7.* non fecerit mentionem de laicis, sed de solis ecclesiasticis seu clericis, quia in hos generatim & indifferenter episcopus jurisdictionem exercet, in laicos verò solum in ordine ad certas causas seu crimina, quæ eo loco specificè exprimere Pontifex non intendit. Layman, *ibid. num. 3.* ex quo deducitur.

Corollarium bene advertendum, quod si episcopus laicum criminis ecclesiasti reum capi faciat in ter-

ritorio licet alieno, in quo tamen habeat jurisdictionem diocesanam, fracta publicæ pacis argui non possit, qui enim facit id quod jure potest, contra jus pacis publicæ non agit. Tum etiam, licet capiat in territorio alieno, in sua tamen capit diœcesi, adeoque non tam in alieno territorio, quam propria diœcesi capere censetur.

Resp. 9. Episcopus potest etiam pœnas seu multas pecuniarias imponere, tum clericis sibi subjectis, tum laicis ob delicta ad forum ecclesiasticum pertinentia, v. g. ob blasphemiam, percussionem clerici, aut immunitatis ecclesiasticæ violationem, *cap. 4. de rapt. & sumitur etiam ex can. 55. caus. 16. quest. 1.* juncta Glossa *ibid. V. Bannum. cap. 18. de offic. judic. ordin.* Joan. Andr. *ibid. n. 7.* Abbas *num. 1.* Imola *n. 1.* Barbosa *de offic. Episc. alleg. 107. n. 18.* & potest episcopus talem pœnam pecuniariam sibi, vel fisco seu cameræ suæ applicare. *argum. cit. cap. 18. de offic. judic. ordin.* Verum juxta decretum concilii Trid. *sess. 25. cap. 3. de reform.* hæ multæ causis piis applicari debent.

Resp. 10. Etsi regulares non exempti, quoad disciplinam regularem, subsint suo Abbati seu Prælato ordinis, ita ut in iis quæ ad regulares observationes spectant, magis obedire debeant Prælato quam episcopo, adeoque etiam in his potestas corrigendi primò & immediatè ad Prælatum ordinis spectet,

spectet, cui ratione voti obedientiae sunt subiecti, ita ut contumaces & incorrigibiles, etiam ejicere possit, ut docet Sanchez. *lib. 6. moral. cap. 1. n. 12.* attamen in iis quae ad ecclesiasticam disciplinam pertinent, & quoad punitionem criminum graviorum, praesertim quae depositionem merentur, directe & immediatè subjiciuntur religiosi non exempti episcopo seu ordinario loci, cui etiam in his ipsimet eorum Praelati. Sanchez. *loc. cit. n. 13.* Pirhing. *sect. 3. §. 3. n. 58. de offic. judic. ordin. alique ab eo relati.* Nam regulares non exempti, sicut alii clerici, legi jurisdictionis episcopi subiecti, etiam ratione voti ei non subdantur.

Resp. II. Si Praelatus regularis non exemptus sit negligens in regulari disciplina observanda, & quotidianis erratis corrigendis, post monitionem factam, ad episcopum devolvitur potestas corrigendi, nam ob hanc causam monasteria visitantur ab episcopis, ut inquiratur, an regularis disciplina in iis vigeat, nec ne; prout sumitur ex *cap. 7. de offic. judic. ordin.* Correctio igitur regularium in iis, quae disciplinam regularem concernunt, primo loco spectat ad praelatos eorum, & si hi sint negligentes in corrigendo, tunc episcopi eos corrigere debent. Suarez. *tom. 3. de relig. lib. 10. cap. 11. n. 15.*

Verum in causis civilibus, si religiosus extra monasterium degens, v. g. studiorum causa in Academia,

debitum contrahat, coram episcopo potius judicialiter conveniendus erit, quam coram Praelato ordinis, quia cum solutio ex bonis monasterii fieri debeat, Abbas esset iudex in causa propria, si verò monasterium, ad quod religiosus debitor pertinet, & ex cuius bonis solvendum est debitum, Abbati alterius monasterii sit subiectum, tunc Episcopus & Abbas ille superior in jurisdictione concurrunt, ita ut coram utroque, & pro arbitrio conveniri possit religiosus ille in causa debiti, & praeventioni inter illos sit locus; nisi actor ultra velit iudicio Abbatis se subicere, quia potius monasterium tangit quam ejus Praelatum, tunc enim non prohibetur de ea judicare. Layman. *de jurisd. ordin. conclus. 119.* quod verò attinet regulares exemptos, illi juxta privilegia apostolica extra monasterium degentes, coram locorum ordinariis conveniri non possunt, non obstante Concil. Trident. *sess. 7. cap. 14. de reform.*

Quaeres 5. Quam potestatem habeat Episcopus instituendi in beneficiis & destituendi seu deponendi?

Consistit lex jurisdictionalis episcopi etiam in institutione in beneficiis & destitutione seu depositione *cap. conquirente de offic. judic. ordin.*

Sumitur autem hic institutio latè, ut pro libera collatione, vel pro confirmatione electionis, aut nominationis ad beneficium aliquod

quod per alium, quam episcopum facta, vel pro approbatione presentati à Patrono ad beneficium patronatum, vel pro confirmatione collationis ab alio ex privilegio vel consuetudine facta, quam ab Episcopo. Tholosanus *in explicat. ad d. cap. conquerente. c. 8.* quamvis interdum etiam institutio accipiatur pro investitura, sive inductione in actualem possessionem beneficii. Destitutio verò opponitur institutioni, & est depositio ac remotio, vel ab officio & beneficio ecclesiastico in perpetuum, vel à privilegiis clericalibus fori & canonis & omnibus aliis, quæ degradatio verbalis, vel ab ordine: quæ degradatio realis sive actualis vocatur. ut supra dixi. *dissert. 2.*

19 Porro cui competit de jure communi jus instituendi, eidem etiam competit jus destituendi; unde Episcopus super utroque jure habet fundatam intentionem suam, in omnibus Ecclesiis suæ diœceseos. *can. 20. caus. 16. quest. 7. cap. cum ex-juncto. in fin. de heretic. secus si institutio alicui competat ex jure speciali, scilicet privilegio, vel ex præscriptione, tum enim acquisita institutione, non censetur etiam acquisita destitutio. Felinus in cap. conquerente. in princ. Fagnanus ibid. n. 19. & 20.*

20 Resp. 1. Si vacantibus Ecclesiis Patronus laicus ad illas personam minus idoneam presentet, vel de jure presentandi inter ipsum & Episcopum sit controversia, vel si

ob aliam causam; v. gr. ob magnum scandalum, non possit statim rector vel beneficiatus institui, tunc poterit Episcopus interim remota appellatione, oeconomos constituere, qui Ecclesiæ vel beneficii vacantis fructus percipiant, eosque in Ecclesiæ utilitatem expendant, seu convertant, vel futuro successori referent. prout statuit Alexander III. *in cap. 4. de offic. judic. ordin.*

Resp. 2. Si Patronus laicus indignum presentet ad Ecclesiam vel beneficium, non ideo est pro ea vice privatus, nec privandus jure ac potestate presentandi, sed alium eumque idoneum presentare debet ut colligitur ex *cir. cap. quod si tamen Patronus laicus intra quatuor menses ipsi ad presentandum præfixos de jure, cap. 3. cap. 27. de Jure Patron.* alium presentare omittat, tum libera provisio seu collatio ad ordinarium collatorem devolvitur, quia paria sunt nullum vel indignum seu inhabilem presentari. Quodsi tamen lis esset inter Patronum & Episcopum vel alium superiorem ad quem pertinet jus instituendi, super ipsa presentatione, an nimirum presentatus sit dignus an non? tunc lite pendente, etiam si ea duret ultra 4. menses, non poterit Episcopus Ecclesiæ de rectore providere, sed interim æconomum constituere debet.

Resp. 3. Si Ecclesia vel beneficio vacante jus presentandi pertineat ad personam ecclesiasticam, & Ecclesiæ

clesiæ ob justam causam statim de rectore idoneo providere nequeat, tunc non episcopus sed patronus ecclesiasticus ibi œconomum seu administratorem reddituum constitutere potest. ut colligitur ex *cit. cap. à sensu contrario, ibi: in quibus Ecclesiastica persona presentationem non habet.* Quia Patronus ecclesiasticus habet administrationem & custodiam bonorum ecclesiasticorum, non item patronus laicus, qui defensionem tantum habet, nisi ex privilegio Papæ vel legitima consuetudine jus custodiæ seu administrationis ei competat. Quod hactenus verum est de jure antiquo; De jure autem novissimo concilii Trid. *sess. 25. cap. 9. de reform.* sive Ecclesia sit liberæ collationis, sive juris patronatus, ecclesiastici aut laicalis, non possunt se patroni ingerere in perceptione reddituum Ecclesiæ vel beneficii, sed episcopus debet post habitam notitiam vacationis œconomum seu vicarium in ea constituere, qui illius curam seu administrationem habeat; ut patet etiam ex *cap. 18. sess. 24. ejusdem Concilii.*

22. Quæres 6. *Quam potestatem inferendi censuras habeat Episcopus?*

Lex jurisdictionalis episcopi consistit etiam in potestate inferendi censuras ecclesiasticas. *d. cap. conquere. 16. de offic. judic. ordin.* quod est ordinarium remedium coercendi contumaces & inobedientes, atque jura episcopalia violare attemptantes, *cap. 1. de offic. jud. deleg. &*

ex *dd. supra, sub nomine censuræ venit excommunicatio, suspensio interdictum.* Hinc:

Resp. Episcopi & similes Prælati quasi episcopalem jurisdictionem habentes, possunt censuras prædictas & pœnas canonicas alias privationis aut depositionis in perpetuum clericis criminosis infligere, ac debent pro criminis qualitate, secundum dispositionem juris canonici, & consuetudinem præsentis temporis, veluti ob adulterium & alia crimina sive minora sive æqualia vel majora, ut perjurium inceptum, stuprum violentum, magiam, ob quæ clerici beneficiis privari, imò etiam deponi ab officio & ordine clericali merentur. ut ex communi tradit Abbas *in cap. 4. in princ. n. 33. & seqq. de judic. Layman. de jurisdic. ordin. conclus. 69.*

Quæres 7. *Quam potestatem absolvendi à censuris habeat Episcopus?*

Ad legem jurisdictionalem Episcopi rursus pertinet absolutio à censuris & pœnis. Layman. *in cit. cap. conquere. 16. num. 2. d. 1.* Hinc

Resp. Episcopi possunt etiam²³ a censuris ecclesiasticis aliisque pœnis canonicis quandoque absolvere, vel easdem relaxare ex rationabili causa, saltem in casibus jure expressis. *cap. 4. §. de adulteriis. de judic. & ibidem Abbas n. 4.* quare, licet, si lex canonica statuatur, vel etiam consuetudo ecclesiæ imponat certam pœnam clerico, v. g. ob adul-

adulterium esse beneficio privandum, vel etiam ab ordine clericali perpetuo deponendum, talis pœna ordinarie fit ab episcopo imponenda, ita ut pro mero arbitrio suo, eam remittere non possit, ut docet S. Thomas c. 2. q. 67. n. 4. ubi ait: Judex inferior non habet potestatem eum absolvendi a pœna, contra leges a superiore sibi impositas. Menoch. de arbit. judic. quest. 96. n. 10. & sumitur ex l. 8. C. ad legem Jul. de vi publ. l. 1. §. quorum. ff. ad S. C. Turpill. ubi dicitur: quod pœnæ persecutio non iudicis voluntati mandatur, sed legis auctoritati reservatur. Farinac. in Praxi Criminal. p. 1. l. 1. tit. 3. quest. 19. n. 5. Nihilominus tamen ex justa causa concessum est, etiam iudici non supremo sed subordinato, rigorem juris temperare, pœnamque minuere. Glossa in cit. l. 1. V. facti. Farinacius loc. cit. n. 7. unde episcopus non tantum in adulterio & aliis criminibus minoribus cit. cap. 4. de judic. (ob quæ si absolute gravia & scandalosa sint, suspensio inferenda est ad certum tempus, vel donec se clericus emendaverit) Layman. ibid. n. 6. sed etiam in majoribus vel æqualibus adulterio criminibus, super pœnis canonicis non latis sed ferendis dispensare potest ex causa justa, easque minuere & commutare, nisi canon id prohibeat. Innocent. in cap. 15. n. 2. de tempor. ordin. Layman. de jurisdiction. ordin. conclus. 69. Nam in criminalibus licet semper dispensare

nisi prohibeatur. Argum. l. 28. juncta Glossa V. prohibeant. ff. ex quibus caus. majores &c. ubi ait: Omnia sunt permissa per legem, quæ non reperiuntur prohibita. Et ratio est, quia facultas dispensandi in criminibus, cum sit gratia principis, in tertii præjudicium non cedens, benigne & late interpretari debet. Abbas in cit. cap. 4. §. de adulteriis n. 15. Estque adulterium in cit. §. exempli causa positum. Layman, ibid. num. 7.

Resp. 1. Non tantum dispensare potest episcopus ex causa justa cum adultero v. g. vel incestuoso ut non privetur beneficio, vel non deponatur, sed etiam postquam ob adulterium vel furtum damnatus est, vel per sententiam latam depositus, adeoque infamiam contraxit, potest eum episcopus dispensative restituere post actam pœnitentiam & vitæ emendationem. Abbas in cit. cap. 4. §. de adulteriis, n. 14. Felinus ibid. n. 12. Layman. de jurisdiction. ordin. conclus. 70. Et ratio est, quia data potestate episcopo dispensandi in pœna, censetur etiam ei data super accessorio, scilicet restituendi famæ depositum. Ex Concil. Trid. Sess. 25. can. 24. de Reform. Sed insuper probabile est, licet canon præcipiat ut ob crimen pœna suspensionis inferatur ad certum & determinatum tempus, v. g. triennium, posse episcopum ex gravi causa eam remittere & dispensare. Layman. de jurisdiction. ordin. conclus. 71. Pirrhing. Sect.

Secl. 3. §. 5. n. 70. circa fin. alique ab eo relati. Quia licet clericus ob adulterium vel furtum damnatus & depositus infamiam incurrerit, tamen restitutus contra sententiam indirecte & consecutive etiam famæ restituitur, ut officio clericali fungi, & beneficium ecclesiasticum, consequi possit. Abbas *l. c. num. 15.* Layman, *cit. loc. conclus. 70.*

24 *Resp. 3.* In Pœnis latæ sententiæ seu ipso jure inflictis, episcopus dispensare aut easdem relaxare nequit. Felin. *in c. 4. §. de adulteriis. n. 4.* Layman. *loc. c. conclus. 71.* Pirrhing. *loc. cit. n. 71.* Ratio est: quia sicut inferior non potest tollere legem superioris, ita nec pœnam ei annexam, nisi ipsi sit commissum; ut si irregularitates vel suspensiones ex delicto occulto, & non deducto ad forum contentiosum, proveniant, in his enim episcopus dispensare potest ex commissione concilii Tridentini *Seff. 24. cap. 6. de reform.* Verum in pœnis legalibus seu canonicis, quæ sunt sententiæ ferendæ, quando scilicet judici a lege præcipitur, ut ob tale crimen pœnam inferat, v. g. depositionis, episcopus potest ex rationabili causa dispensare, seu spectatis circumstantiis eas minuere, ut colligitur per sensum contrarium ex supra *dd.* quia episcopus non potest dispensare in pœnis ipso jure latis, sive a canone impositis, quæ trahunt secum executionem & ipso facto

incurruntur. Layman. *in cit. cap. 4. §. de adulteriis. n. 8.*

Corollarium 1. Licet episcopus 25 in pœnis canonicis ipso jure latis, sive quæ sunt pœnæ latæ sententiæ, & puræ pœnæ propter delictum commissum ipso jure inflictæ, potest tamen episcopus a censuris Papatibus proprie dictis, v. g. excommunicatione aut suspensione, quæ propter contumaciam ipso jure incurruntur, absolvere in utroque foro, quia illæ non sunt reservatæ. *argum. cap. 29. & 32. de sent. excomm. Glossa recepta in Clement. 1. §. Verum quia V. excommunicationis de hereticis.* Layman. *de jurisdict. ordin. conclus. 71.*

Corollarium 2. Quoad episcopos Germaniæ advertendum est, quod respectu eorum casus, qui alias sunt papales, sive Pape reservati, ob nimiam frequentiam & impedimentum adeundi Papam, vel propter longam loci distantiam, vel alias causas, fiant episcopales, ut tradunt communiter DD.

Resp. 4. Episcopus potest relaxare censuras ab inferiore Prælate sibi subjecto latis, & ab eodem excommunicatos, suspensos vel interdictos absolvere, dummodo non tantum in excommunicatorem, sed etiam in ipsos censura ligatos plenam jurisdictionem habeat, sicut ipse excommunicator. Covarruv. *in cap. alma p. 1. §. 12. n. 2.* Suarez *de Cens. Disp. 7. Secl. 2. n. 12.*

Corollarium 3. Ex his fluit quod 27 episcopus non possit absolvere ex-
com-

communicatos a Prælati ordinum non exemptorum, nisi ad ipsum sit appellatum, ita ut absolutio seu relaxatio censuræ etiam irrita sit, quia episcopus non habet plenam jurisdictionem in regulares etiam non exemptos, cum correctio primo loco spectet ad Prælatus ordinis, ita ut episcopus se immiscere non debeat, nisi in defectum Prælati negligentis, vel si crimina gravia sint, præsertim quæ depositionem merentur.

28 Quæres 8. Si iudex à Papa delegatus reum citatum, propter contumaciam in comparendo excommunicavit, atque actorem in possessionem rei servandæ causæ misit, seu induxit, an inquam mortuo delegato Episcopus possit excommunicatum absolvere, nisi satisfacere nolentem?

Resp. Episcopum non posse sine speciali mandato sedis Apostolicæ taliter excommunicatum absolvere. Ratio est, quia delegatus est major episcopo, quantum ad causam delegatam. Poterit igitur absolvere solus Papa, præterquam in mortis articulo, vel nisi delegatus successorem habeat in munere & honore delegationis, tunc enim ejus successor absolvere poterit; neque etiam reus per alium quam summum Pontificem (vel ejus delegatum specialiter ad id deputatum) amissam possessionem recuperare poterit, verum ne actor ob contumaciam rei missus in possessionem custodiæ causæ post annum elapsam verus possessor efficiatur,

poterit reus coram ordinario loci, vel si ejus copiam habere nequeat, coram publicis & honestis personis cautionem offerre, ac præstare, quod juri pariturus sit, sic enim veluti interruptitur præscriptio annualis, ut etiam post annum possessionem per sedem Apostolicam recuperare mereatur. *c. pastoralis ut. §. præterea. de offic. judic. ordin.*

Quæres 9. An episcopus possit alicui committere potestatem absolvendi a Censuris?

Resp. 1. Affirmative scilicet episcopus non tantum in particulari sed etiam generaliter ejusmodi potestatem absolvendi aliis committere potest; Ratio: quia ea, quæ jure ordinario sive ratione potestatis ordinariæ, alicui competunt, absolute & generaliter delegari possunt; Pirrhing *Secl. 3. §. 5. n. 80. notab. 2. de offic. jud. ord.* Imo non tantum nudum ministerium absolutionis, sed etiam cum causæ cognitione alteri committi potest; Pirrhing. *l. c.* aliique ab eo relati: nisi ex commissione seu privilegii concessione appareat, specialiter industriam & discretionem personæ ad absolvendum esse electam, ut in casu *c. 2. c. 32. de sentent. excommunic.*

Quæres 10. An episcopi possint dispensare in universalibus constitutionibus sacrorum canonum & decretis conciliorum generalium?

Ad legem jurisdictionalem episcopi rursus pertinet dispensatio.

Resp. Episcopus in lege Pontificia aut concilii dispensare nequit, nisi

nisi in casibus ipsis à jure concessis. Rebuff. in prax. tit. de dispens. ad plura benefic. n. 26. & 27. Suarez. l. 6. de LL. c. 4. n. 4. Pirrhing. d. l. sect. 3. §. 6. n. 85.

Prob. ex c. cum dilectus. 15. de tempor. ordin. ubi reprobatum collatio sacrorum ordinum una die ab episcopo eidem facta, nisi ex mandato sive dispensatione Archiepiscopi, eo quod hujusmodi dispensatio ipsi à canone non sit permessa, & per consequens ei censeatur esse prohibita, alioquin ratio textus nihil probaret.

Prob. 2. ex c. penult. & ultim. de filiis presbyter. ubi irrita declarantur dispensationes factae contra juris dispositionem ab inferiore Papa. Accedit ratio, quia iudex inferior non potest tollere legem superioris quidquam ei detrahendo, vel dispensando quomodolibet, prout habetur in clement. 2. in princ. de elect. can. 4. dist. 21. c. 16. de major. & obed.

Confirmantur. Quia dispensatio est actus jurisdictionis, atqui inferior non habet jurisdictionem circa legem superioris, v. g. episcopus circa legem summi Pontificis, nec circa personas non subiectas. Ergo nec habet potestatem dispensandi in lege superioris, nisi ei concedatur, Suarez. loc. cit.

Multominus possunt episcopi dispensare in decretis concilii generalis. Abbas in c. 4. §. de adulter. n. 5. de judic. n. 5. Rebuff. loc. cit. num. 28. & alii canonistae communiter. Ratio desumitur per Extravag. sancta §. quidem, de relig. dom. tum

etiam in cap. ult. de filiis presbyter. ubi declarantur irritae promotiones factae de illegitimis ad dignitates & beneficia curata sine dispensatione Papae, quia sunt contra canonem concilii Pictavi. in c. 1. eod. imo ipse etiam Papa difficilius dispensat in decretis concilii generalis, quam in aliis decretis simplicibus ob majorem auctoritatem conciliorum. Fagnanus in cap. ult. num. 18. de filiis presbyter.

Objicies 1. Quando Pontifex in lege seu canone aliquo expresse non prohibet vel sibi reservat dispensationem, tunc censetur illam episcopis concessisse, nam juxta commune axioma multorum canonistarum, episcopus ex jure divino potest in sua diocesi, quidquid Papa potest in universa Ecclesia, iis tantum exceptis, quae summus Pontifex sibi expresse reservavit Ergo.

Resp. N. antec. falsum equidem est, quod episcopi habeant absolutam & universalem jurisdictionem in suis diocesis ex jure divino, cum illam habeant immediate à summo Pontifice, qui illam variis modis restringere & limitare potest, neque episcopi majorem jurisdictionis partem habent, quam illis à summo Pontifice sit concessa. Sic etiam multa sunt, quae potest Papa in universali ecclesia, non tamen possunt episcopi, ut dispensare in matrimonio, in voto solenni paupertatis, continentiae, &c. quae episcopi jure ordinario & communi non possunt, etiamsi à Papa non

non sint expresse reservata. Suarez. *loc. cit. c. 14. n. 6.* Fagnanus in *cap. 1. n. 54. & seqq. de offic. judic. ordin.* idque etiam satis clare constat ex *cit. cap. dilectus. 4. de tempor. ordin.* ubi episcopus dispensare non potest, eo quod potestas illa dispensandi non reperiatur in canone concessa, non autem ex eo, quasi semper requireretur, ut potestas dispensandi ex vi reservationis sit sublata, quoties episcopus dispensare non possit.

Objicies 2. Quando legislator sibi specialiter non reservavit absolutionem canonis, tunc eo ipso videtur concessisse aliis facultatem absolvendi. *c. 29. de sentent. excomm.* Ergo similiter eo ipso, quod non refert sibi dispensationem censeri debet illam aliis concedere.

Resp. N. Conseq. quia *cit. cap. 29.* loquitur de absolutione ab excommunicatione, quæ facilius conceditur quam dispensatio, quia fit secundum jus, quod non vult ut aliquis in excommunicatione decedat. *c. 25. de Appell. cap. 32. de sentent. excommun.* Cum ergo sit favorabilis, & ordinetur ad bonum animæ, ideo censetur permessa, si non sit reservata seu prohibita; At verò dispensatio est contra jus sive legem superioris, eique derogat, adeoque merito intelligitur prohibita, si non reperiatur concessa.

32. Quæres II. In quibus casibus Episcopus dispensare possit in lege Pontificia, vel Canone Concilii generalis?

Resp. I. Episcopo concessa est

potestas dispensandi in lege canonica vel etiam in decreto concilii generalis, etiam si expresse ei non concedatur, dummodo in lege seu canone simpliciter dicatur, posse dispensari, adeoque positive permittatur dispensatio, etsi Papa illam sibi non reservet, nec determinet personam, cui committatur dispensatio; tunc enim episcopus dispensare potest, quamvis expresse ei non fuerit concessum. Est communis canonistarum teste Pirrhing. *sect. 3. §. 6. n. 87. de offic. jud. ord.* Ratio est, tum quia alias verba illa, quibus simpliciter conceditur dispensatio, superflua forent, & nihil operarentur, cum per se constet, Papam posse in tali lege dispensare, cujus auctoritas semper intelligitur excepta; tum quia potestas dispensandi respectu illam concedentis, non est stricti juris sed favorabilis, & ample interpretanda, cum saepe sit necessaria & debita; tum denique quia ubi jus exprimit posse dispensari, jus servatur, si dispensetur, ergo dum ipse episcopus, qui est canonum custos & executor, potest dispensare, quia sic servat jus, & secundum illud operatur. Fagnanus in *cap. dilectus. num. 17. de tempor. ordinat.*

Resp. 2. Idem dicendum est, si in canone seu decreto Concilii generalis absolute & simpliciter permittatur dispensatio, poterit enim tunc etiam dispensare episcopus, ob rationem supra allatam, quia ipsa constitutio concilii videtur id
Qq 2
clare

clare concedere, dum in ea dispensari posse permittit, sic enim episcopus dispensando nihil facit contra concilium, sed potius illud exequitur, cum concedat dispensationem. Aliud esset dicendum, si concilium non concederet dispensationem, sed generaliter disponeret nulla facta mentione de dispensatione. Sanchez. *lib. 8. de matrim. disp. 5. n. 4.*

Resp. 3. Episcopus potest dispensare in lege Pontificia vel etiam canone concilii generalis ex causa magnæ five urgentis necessitatis, vel evidentis utilitatis de novo emergentis, vel prius verisimiliter incognitæ, quando periculum est in mora, nec sine notabili incommodo peti potest dispensatio à summo Pontifice, tunc enim ex rationabiliter præsumpta, seu interpretativa voluntate Papæ censetur Episcopus habere potestatem dispensandi. Rebuff. *loc. cit. num. 30. & 31.* Suarez. *loc. cit. n. 10.* Pirrhing. *loc. cit.* & alii DD. communiter. Similiter in casibus frequenter occurrentibus, ut in votis Papæ specialiter non reservatis, in juramentis, & similibus, dispensare potest episcopus, quia non est verisimile, Papam velle, ut in necessitatibus quotidianis, five frequenter occurrentibus ad illum recurratur, cum in his sæpe sedes Apostolica consuli non possit, & in his casibus potestas dispensandi ad ordinarium regimen sit necessaria. Sanchez. *loc. cit. n. 9.* Nayarrus *in Manuali cap. 21.*

n. 21. Quare in his locum habet regula, Episcopum dispensare posse in omnibus sibi non prohibitis, vel Papæ specialiter reservatis, idque maxime procedit, si talis dispensatio ordinetur ad bonum animæ, ne conscientia scrupulis illaqueetur, & ad tollendum periculum peccandi.

Resp. 4. Episcopus potest dispensare contra canonem vel decretum concilii generalis, vi consuetudinis legitime introductæ, quæ dare potest jurisdictionem, & dispensationem alias invalidam reddere validam. Suarez. *loc. cit. n. 10.*

Resp. 5. Episcopus potest leges five constitutiones speciales facere in sua Ecclesia & Diocesi, quæ tamen sacris canonibus non adversantur. *c. 8. disp. 11. cap. 2. de major. & obed. cap. 2. de constitut. in 6.* adeoque etiam poterit in istis dispensare, etiam si sine justa causa. Ita tenent Sanchez. *loc. cit. disp. 17. num. 27.* Barbosa *lib. 1. Juris eccles. cap. 11. n. 113.* Ratio est, quia lex omnem vim suam habet à voluntate legislatoris.

Resp. 6. Episcopus potest dispensare in certis irregularitatibus, ut scilicet possit quis ordines suscipere, vel in susceptis ministrare. Barbosa *loc. cit. n. 134.* item in inhabilitate ad dignitates & beneficia ac officia ecclesiastica consequenda. Barbosa *loc. cit. n. 175.*

Resp. 7. Episcopus potest etiam dispensare in juramentis & votis, quam

quamvis in his non fit proprie dicta dispensatio, sed potius absolutio, vel commutatio, aut declaratio juramentum aut votum hic & nunc non obligare. *Barbosa loc. cit. n. 134.*

33 *Quæres 12. Quenam sit potestas Episcopi quoad collationem sacrorum?*

Ad legem jurisdictionalem Episcopi spectat quoque sacrorum omnium collatio, quæ ab Episcopo sunt recipienda. *c. 16. de offic. judic. ordin.*

Resp. Episcopo competit collatio sacramentorum præsertim ordinis & confirmationis, altarium, ecclesiarum, & virginum consecratio, quæ jure communi propria sunt ordinis episcopalis. Concurrit autem episcopus cum omnibus parochis aliisque curatis ecclesiarum non exemptarum cumulative, ita ut etiam ipse vel Vicarius ejus Diœcesanis Sacramenta ministrare possit, cum sit etiam ordinarius & principalis pastor, totius diœceseos. *c. 2. & ult. de offic. Archipresbyt. Layman. de jurisd. ordin. conclus. 65. Et Glossa in clement. 1. V. presbyteri de privileg. ait: Diœcesis est parochia episcopi.*

34 *Quæres 13. An episcopus possit concedere indulgentias?*

Ad legem jurisdictionalem episcopi spectat indulgentiarum concessio, nam episcopus electus & confirmatus, etsi non sit consecratus, aut sacerdos, indulgentias concedere potest suis subditis, est enim actus voluntariæ jurisdictio-

nis non ordinis. *Barbosa de offic. episc. alleg. 88. n. 7. & 8.* Quæritur tantum quando & quas indulgentias possit impertiri? hinc

Resp. Episcopus potest in dedicationibus: unius anni, in anniversario vero dedicationis & alias 40. dierum indulgentias concedere. *cap. 14. §. ad hac de panit. & remiss. non autem plenarias nisi ex delegatione summi Pontificis. Barbosa loc. cit. n. 5. & 9.* possunt tamen etiam exempti lucrari indulgentias episcopales, quia in favorabilibus eodem jure gaudent, quo non exempti, ne quod in eorum favorem inductum est, in eorundem præjudicium cedat. *L. 6. C. de ll. cap. 62. de R. J. in 6. Barbosa loc. cit. n. 27.*

Quæres 14. An episcopo competat jus visitandi Diœcesin?

Resp. Ad legem jurisdictionalem & judicium episcopi etiam spectare vel maxime visitationem diœceseos. *c. conquerente. de offic. judic. ordin.* tenebatur autem olim episcopus singulis annis facere visitationem *d. c. conquerente.* & quidem vel per se ipsum, vel si legitime impeditus fuerit, per suum Vicarium generalem vel per alios idoneos presbyteros aut diaconos ad visitandum deputatos. *can. 11. caus. 10. q. 1.* ita quidem ut singulis annis semel totam diœcesin, vel saltem ejus partem majorem debuerit perlustrare; si autem id propter ejus latitudinem fieri non possit, saltem biennio totam visitationem absol-

Qq 3

vat,

vat. *Concil. Trident. Sess. 24. cap. 3. de reformat.* potest autem episcopus etiam sapius, quam semel, & quoties necessitas postulaverit, quot annis visitare; Pirrhing. *d. l. Sess. 3. §. 8. n. 95.* hujus autem visitationis principuus scopus ac finis est sanam orthodoxamque doctrinam expulsiis hæresibus inducere, bonos mores tueri, pravos corrigere &c. *Trid. l. c.* quare ab episcopo vel ejus visitatore inquirendum est, an missarum solennia & sacramenta rite celebrentur & administrantur, an ecclesie reparatione indigeant, ipsæque & earum redditus conserventur, & qualis sit vita, moresque ministrorum ecclesiasticorum? *can. 10. & seqq. caus. 10. quest. 1.* Tholosanus *in cit. cap. conquereute 17. n. 5. & ult.*

Quæres 15. *Quinam debeant ab episcopo visitari?*

Resp. Visitari debere omnes ecclesias, etiam cathedrales, monasteria, beneficia curata, & non curata, secularia & regularia. *Concil. Trid. Sess. 6. cap. 4. & Sess. 7. c. 8. & Sess. 21. cap. 8. de reformat.* item hospitalia, collegia, confraternitates laicorum & scholæ, & omnia pia loca, etiam exempta; *Concil. Trident. Sess. 22. cap. 8. de reformat.* Sed insuper etiam ecclesie perpetuo unitæ monasteriis etiam exemptis, si populus earum subiectus sit in spiritualibus episcopo, ab eodem visitari possunt. *Trid. Sess. 7. c. 7. de reformat. & Sess. 25. cap. 11. de regul.* juncta declaratione cardinalium *ibid. in fin.* quia tales uniones fieri solent salvo jure epi-

scopali. *Layman. Lib. 1. Theol. moral. tract. 4. cap. 7. §. 8. n. 30.* Ecclesie autem quæ propriæ ad regulares exemptos spectant, sicut & ipsi religiosi hujusmodi, ab eorum Prælatiis videlicet generalibus, vel eorum delegatis visitari solent & debent. *Concil. Trident. Sess. 25. cap. 1. & c. 8. de regular.* cum enim hi prælati ejusmodi locorum & ecclesiarum ordinarii sint, & quasi episcopalem jurisdictionem habeant in suos subditos, ideo ab episcopo visitari non possunt; nam visitare est actus jurisdictionis, competens superiori, cui ecclesia vel monasterium est subiectum. *cap. 1. §. fin. de Censib. in 6.* Episcopus autem non habet jurisdictionem ordinariam in exemptos, neque in loca & ecclesias illorum, quæ personis sunt connexæ; nam accessorium sequitur suum principale. *Layman. loc. cit. Si*

Dicas quod ecclesia regularis fita sit in diocesi episcopi, ergo subjeat episcopo.

Resp. N. Conseq. Nam locus exemptus quoad jurisdictionem exercendam ab episcopo, æquiparatur loco existenti extra Diocesi. Si

Dicas 2. Concilium Trident. *cit. Sess. 7. cap. 8.* generatim præcipit, ut locorum ordinarii ecclesias quascunque, quomodolibet exemptas, singulis annis visitent; ergo episcopus potest visitare ecclesias regularium exemptas.

Resp. N. Conseq. Quia per hujusmodi ecclesiarum ordinarios non

non intelliguntur episcopi, sed Prælati ordinum exemptorum, quamvis dici possit, concilium ibi loqui de ecclesiis secularibus exemptis, quæ privilegium prætendunt quod visitari non debeant; hæ enim visitari debent ab episcopis, tanquam delegatis sedis Apostolicæ, non obstante tali privilegio, quod per Concil. Trid. est revocatum; regulares vero exempti privilegium habent, ut non visitentur, ab episcopis, quod non est revocatum per Concil. Trident. ut patet ex cap. 8. sess. 25. de regular.

37 Porro ad visitationem monasteriorum regularium adhiberi debent pauci viri idonei, iique ecclesiastici non laici; est etiam conveniens, ut non solum seculares clerici adhibeantur, sed iis unus aut plures religiosi adjungantur, quia hi magis idonei censentur, cum majorem regularis disciplinæ cognitionem & experientiam habeant, quam seculares clerici. *arg. cap. 7. de statu monach. Pirhing. loc. cit. n. 98. notab. 3.* quod etiam colligitur per *extravag. debent. de offic. jud. ordin. inter commun.* in qua Bonifacius VIII. statuit, quod quando episcopus visitat Capitulum ecclesiæ cathedralis, quæ regularis est, debeat duas vel tres honestas personas, in clericali ordine constitutas, quarum una saltem sit ejusdem religionis, & unum notarium etiam clericum, secum adducere & adhibere,

Quæres 16. *Quibus casibus episcopus loci jurisdictionem habeat in regulares exemptos?*

Nota: etsi olim spectato jure³³ communi omnes religiosi, sicut clerici seculares, episcopis subjecti erant, in quorum diæcesibus monasteria sita erant. *can. 11. caus. 16. q. 1.* & ex communi docet Barbosa *de offic. episc. alleg. 105. n. 1.* postea tamen ex summorum Pontificum privilegiis, multi religiosi ordines sunt exempti ab episcoporum jurisdictione, excepto legato à latere; quare religiosi exempti in omnibus causis subsunt jurisdictioni suorum prælatorum regularium, qui in eos jurisdictionem quasi episcopalem obtinent, & omnia exercere possunt in eosdem, quæ Episcopi in suos subditos. Sunt tamen plures casus excepti, quibus episcopi seu ordinarii locorum tanquam sedis Apostolicæ delegati in religiosos alioquin exemptos etiamnum jurisdictionem obtinent, illique eorundem potestati subjiciuntur. Hinc

Resp. 1. Regulares extra monasterium sive conventualem domum aut residentiam degentes, ab ordinario loci tanquam Apostolicæ sedis delegato, visitari, corrigi & puniri possunt, juxta Concil. Trident. *Sess. 6. c. 3. de reformat.* quod si regularis exemptus intra claustra monasterii degens, extra ea notorie deliquerit, ut populo scandalo sit, potest episcopus prælato ordinis tempus præfigere, intra quod reus ille severe puniatur, & de punitione

tione episcopus certior fiat, si vero id negligat prælatus, à superiore suo officio privetur, & regularis, qui deliquit, ab episcopo puniatur. Trident. *Sess. 25. cap. 14. de regular.*

Resp. 2. In causis civilibus mercedum, & personarum miserabilium, regulares etiam exempti, si extra monasterium seu conventum regularem degant, coram locorum ordinariis tanquam sedis Apostolicæ delegatis conveniri, & ad debitum solvendum compelli possunt, quamvis certum judicem à sede Apostolica deputatum in partibus habeant, & in aliis quoque, si ipsum judicem non habuerint. Trident. *Sess. 7. c. 14. de reformat. n. 23.*

Resp. 3. Regulares præter licentiam superiorum suorum, absque examinatione & approbatione ordinarii libros imprimere, vel imprimi facere non possunt. Trident. *Sess. 4. in decreto de Edu. & usu sacrarum librorum.* quod demum ita intellige, si religiosus sive exemptus, sive non exemptus in diœcesi existat, extra territorium enim jus dicenti impunè non paretur.

Resp. 4. Episcopus compellere potest regulares suæ diœceseos, ut lectionem sacræ scripturæ in suis monasteriis, & in conventibus aliorum regularium, si commode fieri potest, habeant. Trident. *Sess. 5. cap. 1. §. in Monasteriis, de reformat.*

Resp. 5. Regulares non solum censuras & interdicta à sede Apostolica emanantia, sed etiam ab ordinariis promulgata, mandante episcopo in ecclesiis publicare, & servare debent. Trident. *Sess. 25. cap. 12. de regular.*

Resp. 6. Dies Festos, quos episcopus in diœcesi servandos præcipit, regulares etiam exempti servare coguntur. Trident. *loc. cit.*

Resp. 7. Regulares etiam exempti ad publicas processiones vocati, accedere debent, iis tantum exceptis, qui in strictiore clausura perpetuo vivunt; controversias quoque, quæ in processibus aut defunctorum corporibus sepeliendis oriuntur subinde, episcopi remota appellatione componere debent. Trident. *cit. Sess. 25. cap. 13. de regular.*

Resp. 8. In causa hæresis aut similibus criminibus ad tribunal sacræ inquisitionis pertinentibus, regulares etiam exempti subsunt jurisdictioni ordinariorum, si in iis locis inquisitores non sint. *cap. 9. §. fin. de hæret. Barbosa loc. cit. n. 36.*

Resp. 9. Ordinarii locorum etiam exemptos regulares, si ecclesias curatas, quantumvis exemptas obtineant, compellere possunt, etiam per censuras, si ita necessarium videatur, ut diebus saltem dominicis & festis solennibus plebem sibi commissam salutari verba pascant, Trid. *Sess. 5. cap. 2. de reformat.* & quod si prædicator errores

res aut scandala seminet in populum, episcopus ei prædicationem interdicere debet, sin autem hæres prædicet, episcopus contra eum procedat, & quidem si exemptus sit, tanquam sedis Apostolicæ delegatus; *Trid. cit. cap. 2. in fin. & quodsi regularis quantumvis exemptus aut privilegiatus, qui alterius Parochiæ sponfos sine proprii illorum Parochi scientia, matrimonio conjungere aut benedicere ausus fuerit, ipso jure tamdiu suspensus manet, donec ab ordinario ejus parochi, qui matrimonio interesse debebat, absolvatur, Trid. Sess. 24. cap. 1. de reform. matrim.*

39 Resp. 10. Episcopi tanquam sedis Apostolicæ delegati, etiam per censuras ecclesiasticas aliasque pœnas compellere possunt moniales in monasteriis exemptis, ad clausuram servandam, quacunque appellatione postposita, invocato etiam, si opus fuerit, ad hoc auxilio sæcularis brachii. *Trident. sess. 25. cap. 5. de regul. ubi etiam statutum est, quod nemini monialium liceat post professionem exire e monasterio, etiam ad breve tempus, nisi ex causa legitima ab Ordinario approbanda. Imo monasteria monialium sedi Apostolicæ immediate subiecta subjiciuntur episcopo, tanquam ejusdem sedis delegato, ut ab eo gubernentur, scilicet in spiritualibus, Trident. Sess. 25. cap. 9. de regular. juxta declarationem cardinalium ibidem. Hic tamen advertendum velim, quoad clausuram*

esse attendendam legitimam & diuturnam consuetudinem Monasteriorum, adeo ut moniales quæ tempore suæ professionis non invenerunt clausuram, ad eam amplectendam compelli non possint, ad nihil enim cogi possunt, nisi ad quod se votis obstrinxerunt, quia actus non obligant ultra intentionem agentium & voventium; nisi tamen delicta earum aliud suaderent.

Resp. 11. Nullus regularis etiam⁴⁰ exemptus potest confessiones audire, nisi approbatus ab episcopo per examen, vel alias idoneus iudicatus, approbationem obtineat. *Trident. Sess. 24. cap. 15. de reformat.*

Resp. 12. Regulares exempti subjiciuntur episcopo in iis omnibus, quæ sunt ordinis episcopalis, ut in petitione chrismatis, consecrationis ecclesiarum, susceptionis ordinum &c. *Barbosa loc. cit. n. 65. & hinc regulares quamvis exempti nequeunt ordines suscipere, quam ab episcopo illius loci, in quo a superiore regulari sunt constituti, nisi speciale privilegium à sede Apostolica habeant, ut à quocunque episcopo catholico ordinari possint, Barbosa loc. cit. n. 7.*

Resp. 13. Si regulares sine ordinarij licentia promulgent indulgentias, quoad hoc subjiciuntur episcopo. *Barbosa loc. cit. n. 69. potest etiam episcopus regulares exemptos, si notorie excommunicati sunt à jure vel homine, denunciare, ut vitentur. Barbosa loc. cit. num. 17.*

Rr

aut

aut si ex defectu justitiæ officium suum negligent, potest ordinarius loci adiri, ut suppleat, si ad Papam vel superiorem exemptorum facile recurri nequeat; Barbofa *loc. cit.* n. 62.

Resp. 14. Potest Episcopus regulares exemptos, si fugæ periculum sit, capere & remittere ad judicem competentem. Pirrhing. *sect. 3. §. 10. n. 115.*

41 Resp. 15. In confessarios regulares & administratores bonorum monasteriorum monialium, episcopis concessa est potestas à Gregorio XI. in Bulla, quæ incipit, *in-scrutabili.* anno 1627. edita, ut Episcopus una cum Prælati seu superioribus regularibus electioni Abbatissæ seu præpositæ, per se vel per alium præsidere possit. Plures casus, quibus regulares exempti subduntur jurisdictioni & potestati Episcopi, enumerant Barbofa, *loc. cit.* & Fagnanus in *cap. penult. num. 37. & seqq. de offic. jud. ordin.*

42 Quæres 17. Ubi, sive quo in loco Episcopus possit exercere suam jurisdictionem?

Resp. Potest Episcopus in quovis loco suæ diœcesis ordinariam jurisdictionem ecclesiasticam non tantum voluntariam, sed etiam contentiosam exercere, ut ex communi docet Barbofa *de offic. Episcop. alleg. 80. n. 2. & 3.* & probatur ex *cap. 7. de offic. judic. ordin. in 6.* ubi Papa Bonifacius VIII. ita rescribit: Cum Episcopus in tota sua diœcesi

jurisdictionem ordinariam habeat, dubium non est, quin in quolibet loco ipsius diœcesis non exempto per se vel per alium possit pro tribunali sedere, causas ad forum ecclesiasticum spectantes audire & cognoscere, personas ecclesiasticas, cum earum excessus seu delicta id exegerint, capere & incarcerare, atque reliqua, quæ ad ipsius officium spectant, liberè (id est, absque alicujus contradictione) exercere.

Corollarium. Episcopus ex communi jure habet fundatam intentionem erga loca & personas intra diœcesin existentes, ita, ut si exemptio aliqua prætendatur, ea probari debeat, prout colligitur ex *cap. 7. de privilegiis. in 6.*

Quæres 18. An Episcopus exercere possit jurisdictionem in loco exempto intra Diœcesin sito?

Resp. In loco exempto à jurisdictione Episcopi, non potest is exercere jurisdictionem saltem contentiosam, sive pro tribunali sedere aut judicia exercere. Prout colligitur ex *can. 6. caus. 18. quæst. 2.* Ratio est, quia Episcopus vel alius judex non potest tribunal extra suam diœcesin aut territorium ei non subjectum erigere. *can. 7. caus. 9. quæst. 2.* Locus autem intra diœcesin exemptus æquiparatur loco extra diœcesin, seu territorium sito, quod attinet ad excludendam jurisdictionem Episcopi, non autem alia. Prout tradit Glossa in *clement. frequens, nn. V. primi. de excess. Pralat.*

Prelat. Cochier, de Jurisd. ordin. in exempt. part. 2. quest. 1. n. 6.

Excipi debet nisi Episcopus sit expulsus à sua diœcesi, ita ut nec per vicarium jurisdictionem ibi exercere possit; tunc enim in aliena ibi vicina diœcesi, jus dicere potest suis subditis, petita licet non obtenta licentia ab ordinario loci, dummodo ultra duas diœtas extra propriam diœcesin, sive à fine diœcesis computandas, non evocentur. *clement. un. de foro compet. Cochier loc. cit. n. 11.*

Hic Quæri potest: *Quam jurisdictionem Episcopi habeant in Protestantibus, qui in Diœcesi existunt, cum & hi quasi jure exemptorum gaudeant?*

44 Resp. 1. Ecclesiastica jurisdictio contra Status Augustanæ (hodie etiam Reformatæ) Religioni addictos, quoad eorum religionem, ritus, ministeria, & leges institutas instituendasve, usque ad plenam religionis conciliationem suspensa quiescere jubetur. *R. I. de anno 1555. §. Damit auch obberürte. Instrum. Pac. art. 5. §. 48.* adeoque cum jurisdictio suspensa esse jubeatur, sequitur eam nondum plane sublata esse, aliud enim est, non habere jurisdictionem, aliud eam non exercere, sive suspensam esse. *Dillingenses cap. 6. quest. 42. n. 131. Ignatius Schuz. in appendice manual. pac. de jurisd. Eccles. Buckisch. ad Instrum. pac. art. 5. obs. 138.* extra religionis materiam jurisdictio etiamnum hodie catholicis Episcopis contra Augustanæ & Reformatæ

Religionem addictos plenarie competit, præcipue si anno 1624. in possessione vel quasi exercitii jurisdictionis illius fuerint. *Instrum. pac. art. 5. §. 48.*

Dubitari potest 1. *Ad quem pertineat jus cognoscendi de causis matrimonii, divortii, juris patronatus, decimarum, commissæ simoniæ, & similibus causarum spiritualium in Catholicorum diœcesi occurrentium?*

Ad Catholicorum tribunalia & consistoria ecclesiastica spectare, affirmant *Dillingenses cap. 6. quest. 42. n. 132. & seqq. Ignatius Schutz. dict. loc. de jurisd. eccles. Hermes in fascic. jur. publ. cap. 11. n. 13. in fin. Buckisch. ad Instrum. pac. art. 5. obs. 139.*

Probant ex eo, quia jurisdictio contra A catholicos in iis duntaxat causis suspensa est, quæ fidei & religionis diversitatem concernunt, non etiam in cæteris; per textum expressum in *R. I. de anno 1555. §. 20.* ibi: *Aber in andern Sachen und Fällen der Augspurgischen Confession, Religion, Glauben / Kirchen-Gebräuchen / Ordnungen / Ceremonien und Bestellung der Ministerien nicht anlangend / soll und mag die Jurisdiction durch die Erzbischoff / Bischoff und andere Prelaten / wie deren Exercitium an einem jeden Ort hergebracht / und sie in deren Übung / Gebrauch und Possession seynd / hinführo / wie bishero ungehindert exercirt / geübt / und gebraucht werden; adde epistolam responsoriam Leopoldi ad Electorem*

R r 2

rem

rem Saxoniae de dato Ebersdorff. die 16.bris anno 1669. ubi ita habetur: Daß die Bischöfliche Jurisdiction in Dero Herzogthumb Schlesien niemahls auffhebt / sondern indifuncte in omnes Diocesanos, auch vermög des Friedens. Schluß fundirt seye / wann ihnen nuhr nichts zuge muhtet wird / Augustanae confessioni vel conscientiae repugnans; um so viel mehr / weil auch der Catholischen Stände im Römischen Reich Unterthanen Augspurgischer Confession, welche anno 1624. Jurisdictionem ecclesiasticam erkennen haben / solcher gestalt sie noch jetzt und fürhin erkennen müssen.

Sed praedictae similesque causae fidei religionisque diversitatem non concernunt, quandoquidem & acatholici matrimonium noverca v. g. cum privigno, aut fratris cum sorore prohibent, divortium legitimi matrimonii sine causa non permittunt, simoniae crimen damnant, jus patronatus & decimarum recipiunt & defendunt; adeoque merito Archi Episcopos & Episcopus similesque Praelatos ejusmodi causas ad sua Dicasteria avocare ibique decidere. Sed

45 Dubitari potest 2. Si Episcopus per 60. vel 70. annorum spatium nunquam talem potestatem in Acatolicos exercuit, an possint Acatolici beneficium praescriptionis obtinere?

Negative respondent Dilligenfes dict. cap. 6. quest. 42. n. 134. Buckisch. ad Instrum. Pac. art. 5. observ. 139. tum propter malam fidem, cum

qua nulla unquam currit praescriptio, cap. ult. de praescript. tum quia Magistratus saecularis incapax est, possidendi jura spiritualia; Ergo & praescribendi.

Porro Dominus territorii vi superioritatis territorialis jus circa exercitium religionis disponendi habet, ita ut reformatio religionis sit sequela superioritatis indubitata. Prout manifestè constat ex Instrum. Pac. art. 5. §. 1. & specialius §. 30. quod tamen non adeo crude & absolutè accipiendum est, sed ita limitatum per Instrum. Pac. ut, qui aliqua anni 1624. parte, publico vel privato exercitio diversa à Domini sui religione sacra coluerunt, in eodem statu, imperturbati relinquuntur; Instrum. Pac. art. 5. §. 2. Schutz. in manual. pac. quest. 10. Seckendorff im Teutschen Fürsten Staat part 2. cap. 11. §. 1. Buckisch. ad Instrum. Pac. art. 5. observ. 10.

Dixi: qui publico vel privato exercitio sacra sua à Domini sui religione diversa coluerunt. Hinc

Dubitari potest 3. Quidnam per publicum vel privatum sacrorum exercitium intelligi debeat?

Respondent per publicum religionis exercitium id intelligi, si quis per ecclesiasticum ad hoc legitime ordinatum, in loco publico ad communem populi usum religionem exercere valet; per privatum verò, quando quis non nisi in adibus aut residentia sua ad suum suorumque usum tantum, per

per ejusmodi ecclesiasticum religionem suam exercere tenetur. Veniunt autem nomine domesticorum proprie talium, qui vel in ipsa arce vel Burgo, oder sonst auff einen freyen Adlichen Hoff/ una cum Domino suo habitant, vel extra quidem, sed nullum separatim focum habent, sondern welche des Herrn gebrothete Dienere seynd/ auch ihr tägliches Essen und Trincken/ entweder in dem Schloß oder Burg haben / oder doch solches von deme abhohlen müssen; ceteri officiales, servi, subditi, quicumque extra arcem vel residentiam Domini, licet in eodem pago vel oppido habitantes, & proprio lare muniti, in praesentiarum pro exteris habendi sunt. juxta Buckisch ad *Instrum. Pac. art. 5. observ. 85. Schuz. in manual pac. quest. 18.*

47 Quæres 19. *Quenam spectent ad legem diœcesanam Episcopi?*

Resp. 1. Lex diœcesana Episcopi consistit 1. in vocatione ad synodum, *c. conquerente. de offic. jud. ordin. cap. 9. de major. & obed.* quamvis synodus sit quid mixtum; nam quoad convocationem pertinet ad legem diœcesanam, quatenus vero in ea judicatur, vel quid statuitur, ad legem jurisdictionis; Unde quamvis ipsa monasteria sint exempta à lege diœcesana, tamen Abbates eorum non sunt exempti quoad synodum, quominus ad illam venire teneantur.

Resp. 2. Ad legem Diœcesanam pertinet exactio annua synodatici

seu cathedralici, cujus nomine duos solidos Episcopus petere potest, à qualibet Ecclesia suæ Diœcesis. *cit. cap. conquerente de offic. jud. ordin. junctâ Glossa V. duos solidos, quæ ait solidum accipi pro aureo. can. 8. caus. 10. quest. 3.* à qua tamen pensione solvenda exemptæ sunt Ecclesiæ monasteriorum, non item capellæ eorum ipsis incorporatæ. Dicitur autem Synodaticum, quia solvi debet à synodo episcopali, quot annis olim celebranda, & cathedralicum, quia ob honorem cathedræ seu dignitatis episcopalis datur. Porro cum valor duorum solidorum varius sit in diversis provinciis, attendenda semper est in ejus taxatione & solutione rationabilis consuetudo cujuscunque provinciæ aut diœcesis. *Barbosa de offic. Episc. allegat. 86. n. 44.*

Resp. 3. Inter jura episcopalia spectantia ad legem diœcesanam numeratur etiam quarta decimationum, quæ spectato jure communi episcopo seu ordinario loci præstanda est. *cap. 4. de prescript.* idque propter universalem curam, quam habet Episcopus in Ecclesiis sibi subjectis. debetur autem hæc quarta decimarum de jure communi à solis ecclesiis parochialibus, ad quas eodem jure duntaxat decimæ pertinent, ex quibus ista quarta detrahitur, à qua proinde monasteria, & aliæ ecclesiæ non parochiales sunt exemptæ. *Barbosa loc. cit. n. 38.* hodie tamen & moderno jure, cum jam pluribus locis Episcopi sufficientem

Rr 3

&

& abundantem sustentationem habeant ex propriis foundationibus, vel aliunde, ideo praestatio hujus quartae in plurimis diocesisibus per desuetudinem abolita est. Layman. *lib. 4. Theol. moral. Tract. 6. cap. 4. num. 6.*

Resp. 4. Inter jura episcopalia numeratur etiam quarta mortuorum, id est portio canonica debita episcopo ex legatis & funeralibus oblationibus, quae factae sunt ecclesiis vel aliis piis locis intra diocesis ejus fitis; *dict. cap. conquerente. & sumitur etiam ex c. 15. de testam. cum enim episcopus sit ordinarius Pastor ecclesiarum suae dioceseos, ideo pars aliqua ad ipsum spectare debet ex iis, quae ecclesiis relinquuntur, non solum cathedrali, sed etiam inferioribus sibi subiectis cit. cap. 15. §. secus. de testam.*

Haec autem canonica portio episcopalis secundum variam locorum consuetudinem varia est & diversa, nam alicubi quarta, alibi tertia, alibi media pars eorum, quae legantur vel ecclesiis obveniunt. *dict. cap. 15. de testam. pluribus autem locis per contrariam consuetudinem est omnino abolita. Juxta Azor. part. 2. instit. lib. 9. c. 12. quest. 3. Barbosa loc. cit. alleg. 66. n. 4.*

Ubi vero & quatenus ea in usu est, ad illam praestandam etiam obligantur monasteria non exempta *cit. cap. 15. de testament. Abbas in, cap. dilectus 18. n. 4. de offic. jud. ordin. imo etiam secundum aliquos Doctores monasteria & ecclesiae ex-*

emptae. Hostiens. *in summa de sepult. n. 12. Layman. lib. 3. theol. moral. tract. 5. cap. ult. n. 13. & de jurisdict. ordin. conclus. 120.* verum probabilius est oppositum, quia haec quarta portio debetur ratione ecclesiarum, quibus bona legantur, idque in signum superioritatis, propter onus curae pastoralis; atqui episcopus non est superior neque curam habet ecclesiae vel loci exempti, & immediate Papae subiecti; ideoque non potest exigere, vel percipere jura episcopalia in locis exemptis. Pirrhing. *sect. 3. §. 9. n. 106. d. l.* Ecclesiae tamen exemptae quae habent capellas, vel populum non exemptum, tenentur ad hanc canonicam portionem episcopo praestandam, nisi populus pleno jure, id est in spiritualibus & temporalibus subiectus esset ecclesiae exemptae. Juxta concilium tamen Trident. *Sess. 25. cap. 13. de reform.* hanc quartam mortuorum seu funeralium etiam solvere debent regulares exempti, si jam ante annos quadraginta cathedrali aut parochiali ecclesiae solita fuerat persolvi, non obstantibus privilegiis, monasteriis, hospitalibus, aliisque piis locis, quibuscunque postea concessis, verum haec canonica portio, ut paulo ante memini, omnino in desuetudinem abiit, praesertim in Germania.

Resp. 5. Inter jura episcopalia⁴⁹ numerantur etiam procurationes, id est, victualia praestari solita ab ecclesiis, tempore visitationis, dum episcopus vel alius ejus jussu visitat,

tat, quæ tamen secundum facultates cujusque ecclesiæ & ita moderate exigi debent, ut ecclesiæ non graventur, nec aliquæ præ aliis. *dist. cap. conquerente, de offic. judic. ordin. ad ejusmodi procuraciones obligantur etiam monasteria non exempta a jurisdictione episcopi cap. 14. de censib. quia procuratio annexa est visitationi; cap. 21. eod. ideoque nonnulli procuraciones has ad legem jurisdictionalem revocant. Imo etiam monasteria exempta ratione capellarum seu Parochiarum, quæ ipsis incorporatæ & non exemptæ sunt, has procuraciones solvere coguntur, quia unio ecclesiarum præsumitur semper facta esse salvis juribus episcopalibus. Layman. *de jurisdic. ord. n. 120.* non tamen ab ecclesiis omnino pauperibus procuraciones accipiendæ sunt, sed episcopus propriis sumptibus eas visitare tenetur, sicuti etiam hospitalia & domos pauperum, vel infirmorum. Barbofa *de offic. Episcopi, alleg. 73. num. 50.**

Porro si episcopus non per se sed per alium, quando id jure permittitur (ut quia legitime impeditus personaliter non potest,) diœcesin visitat, tum ipse episcopus illi, qui loco ipsius visitat, necessaria providere debet (videlicet vestes, famulos, salaria, equos, *inter cætera de officio judic. ordin.*) illi vero, qui visitantur, solum tenentur expensas victualium, id est necessaria ad vitum sive cibum & potum, mini-

strare visitanti, prout statutum est *in cap. 6. de offic. jud. ordin. in 6.* ubi etiam in fine additur, quod si episcopus personaliter non visitet, non potest nec debet ab aliis, qui per alium a se deputatum visitantur, quidquam exigere, ratio est, quia procuraciones, seu victualia debentur ratione visitationis. *cap. 22. de censib.* si ergo ipse episcopus personaliter non visitet, nihil eo nomine exigere potest, sed illi præberi debent, procuraciones, per quem ecclesiæ visitantur, neque etiam ex eo, quod visitati plus expendissent, si episcopus personaliter eos visitasset, illum excessum episcopus exigere potest, Pirrhing. *loc. cit. n. 108.*

Resp. 6. Inter jura denique ad 49 legem diœcesanam spectantia numerantur etiam petitio moderati auxilii sive charitativi subsidii, quod episcopus ex causa manifesta & rationali exigere potest, secundum facultates ecclesiæ vel beneficii, ita ut ecclesiæ vel clerici non nimium graventur, *cit. cap. conquerente. cap. 6. §. prohibemus de censib.* ideo autem charitativum subsidium sic dictum est, quia ab initio cum charitate postulandum *cit. cap. conquerente,* quamvis si ex justa causa petitum solvere id clerici renuant, compelli possint, etiam per censuram excommunicationis, ad id solvendum. Barbofa *de offic. episc. alleg. 87. n. 2.* ad hoc subsidium episcopo præstandum non tenentur monasteria vel ecclesiæ regularium sive exemptæ

exemptæ, siue etiam non exemptæ, spectato jure communi, nisi ratione ecclesiarum sæcularium vel capellarum habentium populum siue curam plebis, quæ antequam unirentur monasterio, solvere consueverunt hoc subsidium charitatis, & alia jura episcopalia; ideoque censentur cum hoc onere unitæ & incorporatæ monasterio, de quibus est sermo in *clement. 1. & 2. de censib.* alioquin per se non tenentur, quia exhibitio hujus subsidii est de lege diœcesana episcopi, a qua sunt exempta monasteria & ecclesiæ regularium, verum hodiernis moribus episcopi consueverunt etiam subsidium charitativum vel potius subsidium coactum exigere. Sed neque pauperes clerici qui vix sufficientem victum & vestitum habent ex beneficio, possunt cogi ad tale subsidium præstandum. Barbofa *loc. cit. allegat. 87. n. 45.* Pirrhing. *sect. 3. §. 9. n. 109.* ubi tamen signanter est advertendum, quod hoc subsidium charitativum ex causa necessitatis sit petendum & præstandum, adeoque hac necessitate cessante exigi non debet, neque etiam conservatio majoris curiæ hanc causam supplet.

50 Porro hæc jurisdictio episcopi, sicut & quorumlibet Prælatorum, in actu secundo exerceri nequit, ante impetratam confirmationem; ante hanc enim potestatem jurisdictionis vel administrationis nec in rebus aut juribus spiritualibus, neque in temporalibus habet, prout

constat ex *cap. 9. de Elect. & Elect. potest.* ubi rescribit Alexander III, quod electus in episcopum Lincolnensem ante confirmationem acceptam conferendi beneficia & honores ecclesiasticos, vel alias de rebus ecclesiæ disponendi aut eas administrandi non habeat facultatem; Ratio autem, cur episcopus vel alius Prælatus electus res & jura ecclesiæ administrare non debeat, priusquam sit confirmatus, est, quia confirmatio vix aliquid operaretur, si ante illam electo potestas administrationis competeret, neque is multum sollicitus foret, de obtinenda confirmatione, ne se periculo cassationis exponeret; Etsi, quando electionem ex causa cassari contingeret, non ita facile electus a prælatura, quam jam administrare cœpit, removeri posset, Hostiensis in *cap. 17. post princip. de Elect. & Elect. potest.* Quod tamen quoad episcopos Germaniæ non obtinet, quibus in concordia electis etiam ante confirmationem competit facultas administrandi ecclesiam.

Corollarium 1. Archi episcopis & episcopis commune est, quod obtenta confirmatione consecrari debeant, etenim prælati episcopis inferiores, non consecrari sed benedicendi dicuntur, a quo insuper episcopus consecrari debeat, dixi supra §. *precedente*; hic notandum quod episcopus a die confirmationis acceptæ, cessante legitimo impedimento, consecrationem ultra tres menses differre non debeat, alioquin,

quin, qui statuto tempore consecrationem non susceperit, ecclesiastica condemnationi subiacet. Ita habetur statutum in concilio Chalcedonensi *cap. 25. quod refertur in can. 2. dist. 75.* quod etiam confirmat Concilium Tridentinum *sess. 23. cap. 2. de reformat.* Denique episcopus per consecrationem consequitur plenitudinem officii episcopalis, ita ut non solum ea, quæ jurisdictionis sunt, sed etiam functiones ordinis episcopalis, his veluti gradibus acquirantur: nam primo fit electio canonica, per quam acquiritur jus petendi episcopatum, cui æquiparatur postulatio. 2.) Huic succedit confirmatio, per quam datur jus administrandi & possessionem capiendi. 3.) Acquiritur possessio pacifica, tam in spiritualibus quam temporalibus, saltem quoad majorem partem bonorum. *arg. cap. 1. §. illum autem. de restit. spoliat. n. 6.* 4. Fit consecratio, per quam acquiritur exercitium etiam ordinis episcopalis, nam per consecrationem matrimonium spirituale inter Episcopum & Ecclesiam fit consummatum seu perfectum. Hostiensis in *summa. de transl. Episc. n. 4.* Episcopus, cum ante consecrationem, etsi confirmatus sit, non absolute sed cum addito: Episcopus electus, vel confirmatus, appellari debeat. ut colligitur *ex cap. 8. ibi: vel electo. de his quæ sunt à prælat. &c.*

25 Corollarium 2. Obtinendi dignitates ecclesiasticas quinque sunt

modi, & quidem 1. Electio. 2. Postulatio. 3. Translatio. 4. Nominatio. 5. Collatio; quinam possint eligi, vel quinam possint eligere, qua forma peragi debeat electio, hauriendum est ex jure privato *tit. de Elect. & Elect. potestate.* postulatio rursus describitur *tit. de postulatione.* in Decretalibus, ex quibus etiam materia translationum est accipienda; nominatio sive jus nominandi est assumptio personæ ad prælaturam Ecclesiæ viduatæ ad superiorem non collegialiter directæ, hoc jus nominandi acquiritur ex speciali privilegio & indultu summi Pontificis; tale privilegium habent: 1. Reges Galliæ, ex concordatis anno 1516. inter Leonem X. Pontificem & Franciscum I. Bononiæ conclusis, vi cujus nominant personas idoneas ad omnes Episcopatus, nec non Abbantias perpetuas (paucis exceptis) in regno Galliæ, Delphinatu & Comitatu Dienfi ac Valentiniensi, reservata Pontifici facultate nominationes à regibus factas confirmandi. Van-Espen, *J. E. U. part. 1. tit. 17. cap. 3. num. 11.*

Tale privilegium 2. habere reges Hispaniæ, ex unanimi Hispanicorum scriptorum consensu testatur Van Espen. *cit. cap. 3. num. 15.* quod & ipsi plerosque regnorum suorum Antistites ad Ecclesias cathedrales nominare, & summo Pontifici confirmandos præsentare valeant, suffragantur huic testimonio Covarruvias *ad cap. possessor. part. 2. §. 10.*

Ss

n. 5.

n. 5. Barbosa de offic. & potestate Episc. part. 1. tit. 1. cap. 3. à n. 27.

53 Tale privilegium habuisse tertio Romanorum Imperatores, constat ex can. Hadrianus 22. & can. seq. dist. 63. ut supra dissert. 1. aliquantulum memini, idque saepius & diversimodè ab illis usurpatum fuisse, usque dum in Concilio Rhemenfi & Lateranenfi, atque etiam in Comitibus Wormatiensibus sub annum 1122. ab Henrico IV. cum statuum omnium Imperii consensu electiones Episcopales in plenissimam libertatem assertæ, & ab omni Cæsareo consensu exemptæ sunt, salva tamen feudorum & regalium investitura, per sceptrum faciendâ, ut tradit Eminentissimus Cardinalis Sfondrati *regal. sacerdot. in prælud. §. 1. sub n. 13.* quod ipsum etiam affirmat Henricus Lynckius in *commentar. ad Decretales lib. 1. tit. 6. de Elect. §. 4.* quem reliqui publicistæ & scriptores A catholici, non tamen sine aculeo in Pontificem, sequuntur.

Hactenus de jure & potestate Episcoporum, postquam legitime sunt instituti in sua dignitate; unum superest dicendum de annatis, quas electi Episcopi sedi Apostolicæ solvere tenentur.

54 Notandum 1. Annatas vel inde dictas esse, quod adnatæ quasi sint redditibus Episcopatum aliorumque beneficiorum, ut sentit P. Wagnereck. *hic in exegefi ad §. 4. in Concordatis Germaniæ vers. de fruct. primi anni,* vel ut sentit Fagnanus

in cap. præterea 1. ne Prælati vices suas. n. 8.

Notandum 2. à Fagnano *loc. cit. n. 9.* quatuor annatarum species assignari. Primam vocat annatam in specie, quæ est dimidia pars fructuum cameræ Apostolicæ persolvenda, de omnibus beneficiis, quæ à Papa extra consistorium conferuntur, si eorum valor sive redditus annuus 24. florenos auri de camera sive ducatos excedat, & quia canonicatus Germaniæ & Hispaniæ, etiamsi annui eorum redditus mille aureos superent, in camera non nisi 24. aureis æstimantur, hinc est, quod de iis nullæ præstentur annatæ, ut testantur Chockier *ad Reg. Cancell. 61.* Wagnereck. *ad cit. §. 4. vers. quæ valorem, 24.* Wiestner. *ad tit. de Elect. num. 149.* Secundam speciem Fagnanus *servitia minuta* nuncupat, sive *quinque portiunculas*, quæ inter Papæ ministros, & officiales distribui solent.

Tertiam appellat *quindennium*, quæ est dimidia pars fructuum unius anni, cameræ Apostolicæ singulis quindecim annis de quibusdam beneficiis solvenda, vel propter exemptionem à communi reservatione, sicut quædam Præposituræ cathedrales, quia ex speciali indulto Papæ factæ sunt electivæ, suum quindennium seu quindenas solvere tenentur, teste P. Wiestner. *loc. cit. n. 149.*

Quartam *commune servitium* nominat, estque fructus primi anni, seu

seu certa pecuniæ summa, quæ cameræ Apostolicæ secundum ejus librorum taxam solvitur à Prælati, quorum prælaturæ in consistorio cardinalium rogatis eorum sententiis, conferuntur, inter Pontificem & cardinales dividenda.

55 Notandum 3. ab Episcopis, Archi-Episcopis, & illis Germaniæ Prælati, qui sacræ sedi immediate sunt subjecti, quales sunt Fuldenfis, Campidonensis & Elvacensis &c noviter electis, ultimam annatarum speciem juxta verba & litteras concordatorum Germaniæ hoc modo solvendam esse, 1. ut summa & quantitas, juxta taxam cameræ Apostolicæ quintam partem reddituum annuorum prælaturæ vix superet, atque adeo ab Episcopatu, cujus annui fructus sunt 1000000. floreni, circiter viginti millia præstentur. 2. Ut dimidia pars hujus summa primo regiminis anno, altera dimidia pars altero anno offerri debeat. 3. Ut, si uno anno prælatura sapius vacet, non sapius, sed semel duntaxat annata solvatur. 4. Ut, quod antecessor prælatus non præstitit, successorem in officio non oneret. 5. Ut, si prælaturæ quædam excessive videantur esse taxatæ, ad earum relaxationem & mitigationem devenire liceat. D. Francisc. Schmier. tract. de mod. acquirend. & amitt. prælat. c. 1. sect. 5. §. 3. n. 321.

56 Notandum 4. De annatarum origine difformes sententias esse, primo enim aliqui cum Platina in vita

Bonifacii IX. huic Pontifici annatarum originem adscribunt, eo quod hodieum Bonifacianæ nuncupentur; sed passim exploditur hæc opinio, quia non omnes annatæ sunt Bonifacianæ, sed ea tantum, quæ *annata in specie* nuncupatur, nam tempore Joannis XXII. qui sedit ante Bonifacium IX. in Petri Cathedra, jam fuerunt in usu, per text. in *Extravag. 11. de præbend. inter commun.*

2. Alii sunt, qui annatarum auctorem volunt esse præfatum Joannem XXII. sed neque hi fidem merentur, quia jam tempore S. Damasi circa annum Christi 367. consueverunt summi Pontifices à beneficiatis aliquam pensionem recipere.

3. Doctrina est Cajetani, quam refert & sequitur Fagnanus in *cap. 1. de Prælati vices suas. num. 8.* ad ipsa Ecclesiæ primordia Annatarum impositionem referentis, eo quod Ecclesiæ Hierosolymitanæ jam Apostolorum temporibus collectæ quædam solutæ sint.

Quidquid demum sit de annatarum 57 introductione originaria, ab omnibus qui veritatem in pretio, & sedem Apostolicam in veneratione habent, annatarum exactio, ut licita defenditur.

Ratio est 1. quia summus Pontifex tanquam supremus Ecclesiæ Princeps potest utique in recognitionem suprematus ab omnibus Prælati, & clericis aliquid in recognitionem supremi dominii petere

tere; *l. un. C. de annon. & capital. d. 6. C. de prescriptionibus 30. vel 40. annorum.* 2. Quia inferioribus Episcopis non est prohibitum charitativum subsidium in sua diocesi petere; *cap. 16. de offic. jud. ordin. & summus Ecclesiae Episcopus tali subsidio privatus sit?* 3. Quia jam in veteri lege *Num. 18.* erat. praecipuum, ut de decimis decimas offerant, easque sacerdotum maximo, Araoni porrigant, ut adeo sacerdotum maximo in lege gratiae prohibitum esse, nemo sanus dixerit, quin aliquam partem fructuum, non singulis annis, sed 20. saepe 30. aut 40. annis semel duataxat solvendam exigere possit? vide Cardinalem Sfortia Palavicin. in Histo-

ria Concil. Trident. *lib. 2. cap. 8. n. 3. & 4. Fagnanum loc. cit. num. 14. & seqq. Wiestner. loc. cit. n. 151.*

Dicunt aliqui annatis tanquam pretio infulas & pallia venundari. Sed respondetur Negando, jus enim spirituale, quod est in beneficiis & praelaturis Ecclesiasticis, non venditur per annatas, sed juri temporali, quod in facultate percipiendi fructus consistit, onus aliquod & tributum imponitur, quo inferiores Ecclesiae in reverentiam & sublevamen Ecclesiae majoris & Romanae, toties quoties vacant, certam pecuniarum quotam dependunt; adeoque annatis infulae & pallia non exponuntur venalia.

SECTIO III.

DE

ARCHI-EPISCOPIS ET EPISCOPIS GERMANIAE IN SPECIE.

Postquam vidimus Jura & Prærogativas Archi-Episcoporum, quæ per totam Ecclesiam velut omnibus communia obtinent; merito transeundum est ad sacros Nationis Germanicæ Archi Præsules, & Episcopos, qui velut potiora & insigniora Reipublicæ Ecclesiasticæ sydera, majori præ reliquis splendore relucent. Qui equidem præter dignitatem Ecclesiasticam summos obtinent in Imperio Romano-Germanico honores & dignitates, quales vix apud ullam aliam gentem Ecclesiae Prælati exercent.

§. I.